

Tone Ferenc, Dare Jeršek, Ivan Križnar,
Miroslav Luštek

Pregled pomembnejših dogodkov v letu 1942

Januar:

1. V Washingtonu je 26 držav podpisalo deklaracijo o brezkompromisni borbi proti državam fašističnega bloka, s katero sprejemajo načela in cilje Atlantske karte.

Izvršni odbor OF, Politični odbor OF in Slovenski narodnoosvobodilni odbor so izdali 9 temeljnih točk OF.

Borci Cankarjevega bataljona so napravili prehranjevalno akcijo v konsumu na Zgornji Dobravi in zaplenili okrog 3000 kg živil in večjo količino špecerijskega blaga.

Po hudih bojih v Poljanski dolini je Cankarjev bataljon preko Mohorja prišel v Dražgoše. Tu se je ustavil in pripravljal za nove vojaške in politične akcije.

2. Japonske pomorske in kopenske sile, ki so se usmerile na jug, da obvladajo številne dežele jugovzhodne Azije, so zavzele glavno mesto Filipinov Manilo.

V begunjskih zaporih je bila ena oseba ustreljena »zaradi špijonaže«.

3. Izvršni odbor OF je razglasil ta dan kot dan spominov na žrtve, ki so padle leta 1941 v boju za svobodo slovenskega naroda.

Med 19. in 20. uro so bile ceste, zabavišča in javni lokali povsem prazni. Ljubljanske ulice so bile posute s slovenskimi zastavicami s črnim žalnim robom, črno obrobljenimi listki z imeni Šlander, Šercer in z raznimi gesli. Pozivu so se odzvali tudi prebivalci Kranja in Škofje Loke.

V Dragi pri Begunjah so Nemci ustrelili 36 talcev.

5. V drevoredu Tivoli v Ljubljani so člani VOS justificirali gestapovskega agenta, policijskega pristava Ivana Polaka.

Patrulja Cankarjevega bataljona, ki je odšla iz Dražgoš v neko partizansko skladišče po strelivo, je napadla pred mostom čez Savo pri Ribnem patroljo 1. čete 510. bataljona deželnih strelcev. Trije Nemci so bili ranjeni.

Nemški okupator je ustrelil v Dragi pri Begunjah enega talca.

Miniran železniški most pri Javorniku.

Nemški okupatorji so po izdaji uničili skupino borcev Revirske čete pri Francu Jagru na Sv. Katarini pri Trbovljah. V boju je padlo in zgorelo 7 borcev, trem pa se je posrečilo zbežati. Nemci so imeli enega mrtvega.

6. Cankarjev bataljon je v sokolskem domu v Dražgošah priredil velik partizanski miting. Borcem in prebivalcem Dražgoš, pa tudi aktivistom iz Kroke, Železnikov in Kranja je spregovoril Stane Žagar.

Nemški okupatorji so ustrelili v Mariboru 10 talcev kot represalijo za nemškega policista, ki je bil 5. januarja 1942 ranjen na Sv. Katarini pri Trbovljah in je med prevozom umrl.

7. Ustanovljen je bil bataljon »Ljubo Šercer«. Komandant je bil narodni heroj Miloš Zidanšek, politkomisar pa Janez Hribar.

Borci II. štajerskega bataljona so napadli karabinjersko postajo na Turjaku. Pri napadu je bil smrtno ranjen komandir Grosupeljske čete Adolf Jakhel.

V Ljubljani je bil ustreljen Feliks Pečar iz Polja pri Ljubljani, ki ga je obsodilo vojaško vojno sodišče zaradi udeležbe v oboroženih enotah.

8. Ponoči so gorenjski partizani minirali električni daljnovod visoke napetosti med Jesenicami in Javornikom.

9. Nemški okupatorji so po izdaji uničili skupino borcev pri posestniku Prašnikarju na Sv. Planini. V boju so padli 3 borci, enega so ujeli ranjenega, a je med prevozom v dolino umrl, eden pa je ranjen ušel.

- 9.—11. Veliki boji v Dražgošah, kjer so 9. januarja Nemci napadli Cankarjev bataljon, ki je na zelo ugodnem področju nudil silovit odpor in dva dni in pol branil vas in položaje. Nemci so z vasi Rudno napadali s topništvom. Od tam, kakor tudi iz Češnjice, Kališ, Selc, Sv. Križa in iz jamniške strani so partizane napadali Nemci s številnim avtomatskim orožjem in smučarskimi enotami.

11. januarja opoldne so Nemci z veliko premočjo predrli partizanske obrambne položaje na Jelenščah in vdrli v vas, kjer so se boji nadaljevali do večera, ko so se partizani morali umakniti na Jelovico — na planino Kališnik in na Mošenjsko planino. V bojih je padlo 7 partizanov in mnogo več Nemcev. Ker se Nemci za svoje velike izgube niso mogli maščevati nad partizani, so še istega dne v Dražgošah zaprli vse prebivalce, ki se niso umaknili s partizani in ustrelili 18 domačinov, od katerih je bil najmlajši star 12 let, naslednjega dne pa so v prosvetnem domu usmrtili še 23 domačih mož in fantov. Vas Dražgoše z zaselki Pri cerkvi, Na pečeh in Jelenščice, ki so šteje okoli 100 hiš, so Nemci izropali in kasneje pogorišča zravnali z zemljo. Cankarjev bataljon sta vodila Stane Žagar in Jože Gregorčič. Dražgoška bitka je bila dotlej največja partizanska bitka na Slovenskem.

11. Ne da bi naletela na pomemben odpor angleških in ameriških vojaških sil in odpor samih vzhodnoazijskih dežel, je japonska vojska prodrla v Malajo in vkorakala v Kualu Lumpur, glavno mesto Federacije malajskih držav. Konec januarja je zasedla ves polotok Malajo.

Centralni komite KPJ je sprejel sklep o ustanovitvi »dobrovoljačke vojske«. Odredbo o ustanovitvi prostovoljnih odredov in spremembi naziva Vrhovnega štaba narodnoosvobodilnih partizanskih odredov Jugoslavije v Vrhovni štab narodnoosvobodilne partizanske in prostovoljske vojske je objavil Bilten Vrhovnega štaba št. 12-13, za december 1941 — januar 1942.

V prostovoljsko vojsko naj bi vključevali ljudi, ki še niso bili dovolj politično zavedni, da bi se vključili v partizanske odrede, so pa bili prepričani o izdajalski vlogi četnikov. Prvi tak odred so ustanovili 21. januarja 1942 na Jahorini.

12. V racijah v Trstu in okolici so Italijani aretirali Leva Kovačiča, organizatorja narodnoosvobodilnega gibanja v Slovenskem Primorju.
13. V Londonu je 9 držav podpisalo deklaracijo o kaznovanju vojnih zločincev. Skupina 50 nemških vojakov smučarskega oddelka je ob 14. uri obkolila 2. četo Cankarjevega bataljona v leseni planinski koči na Mošenjski planini, kamor se je umaknila po dražgoški bitki. Partizani so se umaknili šele po 12-urnem boju. Padlo je 12 partizanov, 5 pa jih je bilo ranjenih.
14. Cankarjev bataljon se je razdelil na Dražgoški gori v Selško, Poljansko in Jeseniško četo, ki so prezimovale razdeljene še na manjše skupine, da bi onemogočili močno koncentracijo nemških sil.
15. Sovražnik je začel z ofenzivo v Vzhodni Bosni, ki je znana kot druga sovražna ofenziva. V ofenzivi sta sodelovali dve okrepljeni nemški diviziji in ena italijanska divizija. Zajela je osvobojeno ozemlje med Višegradom, Zvornikom, Tuzlo, Kladnjem in Sarajevom, kjer je bilo vodstvo narodnoosvobodilnega gibanja, 1. proletarska brigada in trije partizanski odredi. Po hudih bojih v Pjenovcu (21. I.), Crvenih stijenah in Bijelih vodah so se naše sile v dveh kolonah prebile iz obroča. Ena kolona z Vrhovnim štabom je odšla po krajši poti v Fočo, druga s štabom 1. proletarske brigade pa 27. I. po daljši poti (približno 100 km) čez zasneženi Igman (»igmanski pohod«) v Fočo.
- 15.—28. V Riu de Janeiru je bila konferenca ameriških držav. Vse prisotne države, razen Čila in Argentine, so se odločile, da prekinajo stike z državami osi in dajo na razpolago svoje gospodarske izvore protifašistični koaliciji.
16. Patrulja Šercerjevega bataljona je pri Bezuljaku napadla italijansko patruljo.
Nemški okupatorji so ustrelili v Šmartnem pod Šmarno goro enega talca. Pivška četa je napadla v Premu na Primorskem opazovalnico MVSN, razbila protiletalske naprave in ubila nekaj fašistov.

18. Japonci so začeli z invazijo na Burmo.

V Berlinu so Nemčija, Italija in Japonska podpisale vojno konvencijo, ki opredeljuje njihovo strategijo.

V Ljubljani so člani VOS ustrelili Svojeta Rouerja in težko ranili Jožeta Špicerja, ker sta izsiljevala denar v imenu OF.

Člani VOS so v Ljubljani justificirali denuncianta Antona Jezerška.

Patrulja Šercerjevega bataljona je pri Otavah na Notranjskem napadla italijansko patroljo.

19. Mussolini je izdal odlok, s katerim je vojaška oblast dobila vse pravice za izdajanje varnostnih ukrepov. Štab XI. armadnega zbora se je vrnil iz Planine v Ljubljano.

Nemški policijski smučarski oddelek je iznenadil skupino partizanov na Lipanci na Pokljuki. Padlo je 20 partizanov, med njimi Stane Bokal, organizator gorjansko-bohinjske vstaje, 1 partizan pa je bil ujet.

20. Enote sovjetske zahodne fronte so osvobodile Možajsk, okrog 100 km zahodno od Moskve.

Deli Durmitorskega odreda so osvobodili Fočo.

Selska četa se je na Ostrem vrhu spopadla z nemškim policijskim izvidniškim vodom. Nemci so poročali, da sta padla 2 partizana.

21. V Libiji v severni Afriki so začeli Nemci in Italijani z ofenzivo proti 8. britanski armadi, ki je trajala do 7. februarja 1942, ko se je fronta ustavila na višini Gazalle 200 km zahodno od meje Egipta. Po tem je prišlo do večmesečnega zastoja v operacijah.

Poljanska četa se je pri Vinharjih in Kremeniku spopadla z nemškimi policijskimi enotami. Po nemških poročilih je padlo 12 partizanov, 3 pa so bili ujeti.

Nemški okupator je aretiral večje število mladincev na Jesenicah in na Javorniku, da bi zatrl množični polet mladinskega odporniškega gibanja. Med aretiranci so izbrali 15 talcev in jih v Dragi pri Begunjah ustrelili.

22. Rdeča armada je uspešno zaključila osvobajanje moskovske oblasti (trikotnik Velikije Luki—Bologoje—Moskva) in s tem odstranila nevarnost pred sovjetsko prestolnico.

23. Rdeča armada je uspešno končala osvobajanje tulske oblasti.

- 23.—27. Peru, Urugvaj, Bolivija in Brazilija so prekinile diplomatske odnose s silami osi.

24. Japonci so se izkrcali na indonezijskih otokih Novi Gvineji, Borneu in Celebesu.

Slovenski poročevalec št. 4 dne 24. januarja je objavil pravilnik Glavnega poveljstva slovenskih partizanskih čet o organizaciji in nalogah Narodne zaščite.

25. Siam (Tajska) je napovedal vojno Veliki Britaniji in Združenim državam Amerike.

Člani VOS so v Ljubljani izsledili plavogardistično ilegalno tiskarno v Wolfovi ul. 12. Stroj, papir in črke so odpeljali v ilegalno tehniko »Tunel« na Emonsko cesto.

26. V severno Irsko so prispele prve enote ameriških ekspedicijskih sil.

Nasprotniki OF so na ta dan hoteli organizirati akcijo »v počastitev žrtev komunističnih razbojnikov«. Podobno kot za akcijo OF 29. oktobra 1941, 1. decembra 1941 in 3. januarja 1942 naj bi ljudje ne hodili med 19. in 20. uro na ceste in v zabavišča. Akcija ni uspela.

V Mali vasi pri Ormožu so Nemci izsledili in ubili narodnega heroja Vinka Meglo.

27. Plevalski bataljon je osvobodil Čajniče. Z osvoboditvijo Foče in Čajniča je nastalo osvobojeno ozemlje na »tromeji« Bosne, Hercegovine in Črne gore.
28. V Ljubljani je bil na poti na Grad ustreljen civilni policaj in italijanski konfident Janez Lenič.
29. V Teheranu so podpisali dogovor o zvezi med Sovjetsko zvezo, Veliko Britanijo in Iranom.

Febru ar :

Po izdaji Ivana Urbanca-Kumerdelja so v začetku februarja nemške okupacijske oblasti na Gorenjskem odkrile partijske in frontne organizacije v Kranju, Medvodah, Škofji Loki, Tržiču in na Jesenicah. Zaprli so okrog 250 aktivistov, med njimi tudi sekretarja PK KPS za Gorenjsko Toneta Dolinška. Mnoge so ustrelili kot talce, ostale pa poslali v koncentracijsko taborišče.

1. Člani VOS so v Ljubljani justificirali konfidenta Zvonka Pliveriča.
2. Bataljon »Ljuba Šercerja« je napadel italijansko posadko in železniško postajo Verd.
3. Po izdaji so Nemci obkolili Kokrško četo v koči nad Sv. Lovrecom. V boju sta padla 2 partizana, 1 pa so Nemci ujeli in ustrelili kot talca.

Pivška četa je napadla bunker pri železniškem predoru pri Štanjelu na progi Gorica—Trst in razorožila italijanske vojake ter med drugim od-

nesla strojnico. Poveljnik videmske teritorialne obrambe general Bergonzi je nato ukazal ustanoviti močne opazovalne in manevrske skupine in sicer 5 na goriškem in 5 na tržaškem področju.

4. Člani NZ so odnesli iz prostorov finančne kontrole na Bregu 6 v Ljubljani 45 pušk, 2170 nabojev in 2 pištoli.
V Ljubljani je bil justificiran partizanski dezertar in italijanski konfident Alfonz Jageman.
6. V Washingtonu so ustanovili »Mešani komite načelnikov generalštabov« (»Combined Chiefs of Staff«) Združenih držav Amerike in Velike Britanije.
Poveljstvo italijanskega XI. armadnega zbora je izdalo načrt »Primavera« o obrambi italijanskih okupacijskih sil v Sloveniji pred spomladansko ofenzivo partizanskih enot.
7. Izvršni odbor OF je razglasil ta dan za praznik vseslovenske vzajemnosti in odločil, da ne sme biti nobeden zaveden Slovenec med 19. in 20. uro na ulici ali v javnem lokalu. Da bi Italijani preprečili manifestacijo, so uvedli od 7. do 16. februarja policijsko uro že od 17.30 zvečer. Dijaki so v šolah okrasili Prešernove slike, peli narodne pesmi in imeli priložnostne govore. Proslave so bile v vseh večjih krajih Ljubljanske pokrajine.
V Gramozni jami v Ljubljani so Italijani ustrelili mladinskega aktivista Milana Šušteršiča, ki ga je 2. februarja 1942 vojaško vojno sodišče obsodilo na smrt.
8. Skupina okrog 100 mladincev je položila vence in šopke na Prešernov spomenik v Ljubljani. Pri manifestaciji so jih napadli Italijani, jih razgnali, nekaj aretirali, vence in šopke pa zmetali v Ljubljanico.
V bojih z Italijani v vasi Hribarjevo je padel narodni heroj Miloš Zidanšek, komandant bataljona »Ljubo Šercer«.
12. Nemci so ustrelili v Dragi pri Begunjah 16 talcev za represalijo za justifikacijo nemškega župana občine Javorje.
13. Japonci so zavzeli Singapur, največjo in najpomembnejšo vojaško bazo Velike Britanije na Daljnem vzhodu.
16. V Stirpniku pri Škofji Loki sta padla komandir Loške čete narodni heroj Jaka Bernard in intendant Tone Demšar.
Jeseniška četa je minirala progo med Žirovnico in Lescami.
Poveljnik videmske teritorialne obrambe general Bergonzi je napravil hajko za partizani v Vipavski dolini in na Krasu.
17. Člani NZ iz Most v Ljubljani so izvedli v Kemični tovarni v Mostah diverzantsko akcijo, pri kateri je bilo škode za okrog 250.000 lir.

18. Nemški okupatorji so ustrelili v Mariboru 10 talcev kot represalijo za izdajalca v Trbovljah, ki ga je dan prej justificirala patrolja Revirske čete.
20. Člani VOS so v Tavčarjevi ulici v Ljubljani justificirali znanega bančnika in industrialca, pobudnika kolaboracije z okupatorjem ter člana vodstva bele garde Avgusta Praprotnika.
Smučarska patrolja zaščitne policije je napadla Jeseniško četo pri Finžgarjevi koči pod Stolom. Kmalu so Nemci požgali vse senike v Karavankah.
23. Italijanske vojaške oblasti so ogradile Ljubljano z bodečo žico, civilni komisar pa je izdal odlok o prepovedi odhajanja Ljubljančanov iz mesta. Vzpostavljenih je bilo 11 prehodov na žični meji.
24. Italijanske vojaške oblasti so začele z »akcijo za razorožitev prebivalcev Ljubljane«. V teku treh tednov so dnevno pregledovali določen predel mesta in pri tem zaprli 878 Ljubljančanov, ki so jih odpeljali v internacijsko taborišče.
28. Japonci so se začeli izkrcavati na indonezijski otok Javo, ki so jo v glavnem zasedli do 7. marca 1942.
Februarja je član politbiroja CK KPS Moša Pijade v Foči sestavil predpise o ustroju in delu narodnoosvobodilnih odborov, tako imenovane »fočanske predpise«. Ti so jasno določali značaj narodnoosvobodilnih odborov kot organov ljudske oblasti, njihov ustroj, dolžnosti in pravice.

M a r e c :

1. Vrhovni štab narodnoosvobodilne partizanske in prostovoljske vojske je ustanovil v Čajniču 2. proletarsko brigado.
Sestanek nemških, italijanskih in ustaških generalov v Opatiji za vsklajevanje akcij proti Narodnoosvobodilni partizanski in prostovoljski vojski Jugoslavije. Napravili so načrt za operacije v Vzhodni Bosni, ki sta ga nato potrdila Hitler in Mussolini.
Poveljstvo II. italijanske armade na Sušaku je izdalo »Okrožnico — 3 C«, ki daje navodila podrejenim vojaškim štabom in poveljnikom o oblikah boja in represalij za zadušitev narodnoosvobodilnega gibanja.
2. Avstralija je napovedala vojno Siamu.
Nemški akupatorji so ustrelili v Dragi pri Begunjah 10 talcev.
4. V Ljubljani sta bila ustreljena Edvard Legart in Jože Koprivnik, ki ju je obsodilo italijansko vojaško sodišče zaradi sodelovanja v partizanih.
6. Nemški okupatorji so ustrelili v Mariboru 10 talcev, kot represalijo za dva nemška vojaka, ki sta bila ubita 28. februarja in 4. marca 1942.

8. Japonci so zavzeli Rangun, glavno mesto Burme.
Zaradi izdaje je okrog 100 nemških policistov in gestapovcev zajelo in pobilo v Šenčurju pri Kranju več prostovoljcev, ki so se pripravljali za odhod v partizane.
9. V Ljubljani so člani VOS justificirali italijanskega konfidenta Franca Peco.
10. V Gramozni jami so italijanski okupatorji ustrelili 16 oseb, ki so jih obsodili udeležbe pri partizanski akciji na preserski most v noči od 4. na 5. december 1941.
11. Na Jelenici je bil ustanovljen V. ali Dolenjski bataljon (komandant Žan More, politkomisar Dušan Pirjevec).
12. Sovjetske čete so zapustile Harkov, po velikosti drugo mesto v Ukrajini.
13. Patrulja II. štajerskega bataljona je napadla na cesti Grosuplje—Višnja gora italijansko avtomobilsko kolono ter uničila en kamion in ubila dva oficirja.
14. V Ljubljano sta prišla iz vzhodne Bosne Edvard Kardelj in Ivan Maček. Poveljnik II. italijanske armade general Mario Roatta je izdal odlok za internacijo bivših jugoslovanskih oficirjev in podoficirjev.
Nemški okupatorji so aretirali v Mojstrani in Dovjem okrog 100 ljudi, od katerih so jih 9 ustrelili.
16. Visoki komisar Emilio Grazioli je izdal odlok o oddaji radijskih sprejemnikov na ozemlju Ljubljanske pokrajine.
Člani VOS so v Ljubljani justificirali vodilnega člana klerofašistične »Straže« in direktorija GUF, študenta Franca Župca.
- 16.—22. Enote italijanske divizije »Granatieri di Sardegna« so opravljale očiščevalne akcije na Mokrecu.
18. Člani VOS so v Ljubljani justificirali predsednika katoliške akcije na ljubljanski univerzi in vodilnega člana GUF, študenta Jaroslava Kiklja in italijanskega konfidenta Vincenca Trampuža.
19. Italijanske vojaške oblasti so aretirale v Ljubljanski pokrajini bivše aktivne oficirje in podoficirje stare jugoslovanske vojske in jih internirale v taborišče Gonars.
21. Glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet je izdalo dnevno povelje o pripravah na splošno vstajo v Sloveniji.
Borci II. štajerskega bataljona so napadli na cesti Šmarje Sap—Lipoglav italijansko patruljo. Za represalijo so Italijani zažgali nekaj kmetij v Zgornji Slivnici, v Lipoglavu, v Paradišču in v Repčah.

Združena slovenska reakcija je osnovala kontrarevolucionarno »Slovensko zavezo«.

23. V bližini Lipoglava so močni italijanski oddelki napadli del II. štajerskega bataljona. V šesturni borbi je padlo okrog 40 Italijanov in 2 partizana.

V Slovensko Primorje je odšla četica 25 partizanov iz Šercerjevega bataljona, ki sta jo vodila Mile Špacapan-Igor in Franc Platiša.

Nemški okupatorji so ustrelili v Mariboru 10 talcev.

24. Člani VOS so v Ljubljani justificirali italijanskega konfidenta Antona Brajnika.

Šef civilne uprave za Spodnjo Štajersko dr. Siegfried Uiberreither je izdal odredbi o uvedbi vojaške obveznosti, državne delovne službe in posebne delovne obveznosti za zaščitence, to je osebe, ki niso imele nemškega državljanstva.

25. Šef civilne uprave za Spodnjo Štajersko dr. Siegfried Uiberreither je izdal odredbo o uvedbi nürnberških rasnih zakonov na Spodnjem Štajerskem.

26. Borci Dolenjskega bataljona so napadli karabinjersko postajo v Žužemberku.

27. Nemški okupatorji so po izdaji obkolili v Rovtu pri Crngrobu Selško četo, pri kateri je bil tudi štab Cankarjevega bataljona. Četa, ki je štela 32 borcev, je bila obkoljena na ozkem prostoru. Po dvournem boju se je 17 partizanom posrečilo preboj iz obroča, v boju pa je padlo 15 partizanov, med njimi tudi komandir Selške čete Matija Udvarc-Vajs in član Glavnega poveljstva slovenskih partizanskih čet, narodni heroj Stane Žagar.

28. Na atlantski obali pri St. Nazaireju v Franciji se je izkrcal odred zavezniških komandosov, poškodoval pristaniške naprave ter se umaknil.

Skupina borcev I. štajerskega bataljona, ki je prezimovala na Paških vrhovih, je napadla in uničila rudnik boksita v Ložnici v Šaleški dolini.

Skupina domačinov iz Rogatca je napadla skladišče vermanšafta in odnesla 22 pušk, strelivo in opremo.

30. Glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet je izdalo odlok o ustanovitvi štirih grup odredov. Postopoma, hkrati s porastom partizanskih čet naj bi se ustanovili naslednji odredi: Gorenjski, Kokrški in Koroški, ki bi sestavljali I. grupo odredov, Savinjski, Pohorski in Dravski, ki bi sestavljali II. grupo odredov, Dolenjski, Belokranjski, Notranjski odred, ki bi sestavljali III. grupo odredov, Ptujski, Haloški in Kozjanski odred, ki bi sestavljali IV. grupo odredov. Po ustanovitvi grup odredov so prenehali obstajati pokrajinski štabi za Štajersko, Gorenjsko in Ljubljansko

pokrajino, ki so nastali v začetku leta 1942. Omenjene odrede so ustanovili do junija 1942. Nekaj odredov, naštetih v odredbi in celo IV. grupo odredov, niso ustanovili.

V Ljubljani so bili ustreljeni Benedikt Frakelj, Ivan Zadnikar in Karel Franzez, ki jih je obsodilo italijansko vojaško vojno sodišče.

Nemški okupatorji so ustrelili v Mariboru 10 talcev kot represalijo za partizanska napada na rudnik boksita v Ložnici v Šaleški dolini in skladišče vermanšafta v Rogatcu.

31. Nemški in italijanski okupatorji so s pomočjo domačih izdajalcev četnikov in ustašev začeli z ofenzivo na osvobojeno ozemlje v Vzhodni Bosni. Nemci in ustaši so 27. aprila zavzeli Rogatico, Italijani in četniki pa 24. aprila Čajniče, 30. pa Goražde. Partizanske enote (1. in 2. proletarska brigada) so se umaknile najprej južno od ceste Sarajevo—Ustiprača in še obdržale osvobojeno ozemlje okoli Foče. Zato je sovražnik 4. maja začel koncentrično prodirati proti Foči, kamor je po hudih bojih prispel 10. maja 1942. Partizanske enote so se umaknile južno od črte Foča—Kalinovik.

Uspešen umik glavnine partizanskih sil s prostora Goražde—Foča—Kalinovik, močan odpor črnogorskih partizanov in ofenzivna aktivnost hercegovskih partizanov v južnem delu Hercegovine so prisilili Italijane, da so sredi maja 1942 začeli z operacijami proti Sinjajevini in Šavniku ter proti reki Tari. Po hudih bojih so se partizanske enote umaknile. 23. maja pa je italijanska vojska začela z operacijami v Hercegovini, od koder so se partizanske enote v hudih bojih prebile proti severu.

V Slovenskem poročevalcu (leto III, št. 13) je IOOF izdal odlok, da »se bo posojilo svobode pobiralo in porabljal za pomoč pogorelcem in drugim žrtvam fašističnega nasilja«.

Nemški okupatorji so ustrelili v Dragi pri Begunjah 29 talcev.

April:

2. Borci Kamniške čete so minirali stolp visoke napetosti pri Lukovici in demolirali občinski urad Krašnja.
3. Nemški okupatorji so ustrelili v Mariboru 30 talcev kot represalijo za tri justificirane izdajalce.
4. Glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet je izdalo odlok o imenovanju poveljniškega kadra v odredih in grupah odredov, ki jih je ustanovilo 30. marca 1942.

Člani VOS so rešili iz Leonišča v Ljubljani Zdenko Kidrič, ki so jo italijanske oblasti zaprle 20. marca 1942.

Četa NZ s Kodeljevega je minirala ob Hradeckega cesti dolensko progo. Pivška četa je napadla šestčlansko skupino karabinjerjev pri Ambrožiču pri Košani ter ubila dva karabinjerja, medtem ko so drugi pobegnili.

5. V Moskvi je bil Vseslovanski kongres, ki so se ga udeležili zastopniki Sovjetske zveze, Poljske, Čehoslovaške, Jugoslavije, in Bolgarije. Sklicali so ga z namenom, da združijo akcije proti fašistični Nemčiji in Italiji.
Člani VOS so v Ljubljani justificirali italijansko konfidentko Bredo Hvala.
6. Japonci so končali okupacijo Sumatre.
V Slovenskem poročevalcu (leto III, št. 14) je IOOF izdal odlok o razlastitvi tujih veleposestnikov v povračilo škode, povzročene po okupatorjih.
Revirska četa je napadla nemško postojanko pri Sv. Ožboltu pod Trojanami. Zaplenila je orožje, strelivo in opremo.
Člani Narodne zaščite so minirali železniško progo pri Zagorju.
Konferenca aktivistov OF za Slovensko Primorje na Sv. Gori (Skalnici).
7. Revirska četa je minirala železniško progo pri Zidanem mostu.
Nemški okupatorji so ustrelili v Mariboru 10 talcev.
Italijanski okupatorji so požgali 7 hiš na Ostrožnem brdu pri Ilirski Bistrici za represalijo za akcijo Pivške čete dne 7. aprila 1942.
10. V gozdu nad Mahovnikom so oddelki italijanske divizije »Granatieri di Sardegna« napadli patroljo 11 partizanov Šercerjevega bataljona. Padli so 3 partizani in nekaj italijanskih vojakov.
Člani VOS so v Ljubljani justificirali izdajalca Ivana Trilarja.
Revirska četa je minirala železniško progo Celje—Laško.
Revirska četa je napadla pri Trojanah tovorni avtomobil in ubila tri osebe.
11. V Zabukovju pri Blatnem klancu so enote italijanske vojske iznenada napadle del II. bataljona II. grupe odredov. Po dveurni borbi je borcem uspelo prebiti italijanski obroč.
Nemški okupatorji so ustrelili v Dragi pri Begunjah 10 talcev.
Nemški okupatorji so ustrelili v Mariboru 30 talcev kot represalijo za tri justificirane izdajalce.
12. Karabinjerska patrolja je na Erjavčevi cesti v Ljubljani ustrelila dijaka Ivana Vurnika.
13. Nemški okupatorji so požgali vas Kostanj v kamniškem okrožju.
Partizani I. štajerskega bataljona, ki so prezimovali v raznih krajih na Štajerskem, so se zbrali na Plešah pri Zagorju. Bataljon je v začetku imel dve četi, v začetku maja že tri, sredi junija 1942 pa celo štiri čete.
14. Kamniška četa je napadla orožniško postajo na Vačah pri Litiji.

Borci Kokrške čete so napadli nemško patroljo v Zgornjem Brniku pri Cerkljah. Padli so trije Nemci in dva domača izdajalca.

Nemški okupatorji so ustanovili Wehrmannschaftsbatallion »Süd«, da bi branil nemško-italijansko mejo pred partizanskimi vdori na Štajersko. Ob ustanovitvi je štel 6, poleti in jeseni pa čez 10 čet.

15. Člani VOS so v Ljubljani justificirali italijanskega konfidenta Viktorja Gabiča.
16. Ustanovljen je bil Južnodolenjski bataljon (komandant Bojan Polak, politkomisar Ante Novak).

3. četa Šerčerjevega bataljona je pri Prezidu napadla karabinjersko patroljo.

Nemški okupatorji so napadli v Udenborštu Kokrško četo. Četa se je razdelila na skupine, ki so se ločeno prebijale skozi obroč. Eno skupino so Nemci še istega dne uničili pri Latencah, druga se je prebila v Ljubensko gmajno, tretja pa se je umaknila v jamo na Okroglem pri Naklem.
18. 16 ameriških srednjih bombnikov je bombardiralo Tokio. To je bil prvi neposredni udarec ZDA, zadan sovražniku.

Približno 2000 italijanskih vojakov in karabinjerjev je napadlo na Nanosu Pivško četo in četico novodošlih partizanov iz Šerčerjevega bataljona. Pri neposrednem napadu na 53 partizanov je sodelovalo 600 vojakov in 100 karabinjerjev. Padlo je 5 partizanov, 11 pa so jih ujeli. Sovražniki so imeli 4 mrtve in 4 ranjene.
19. V hrvaški vasi Grbajel so se sestali hrvaški in slovenski partizani ter se pogovorili o nadaljnjem skupnem sodelovanju. Od tu so predstavniki slovenskih partizanov dr. Aleš Bebler, Ante Novak in Ivan Jakič prinesli prvo partizansko pokrivalo, ki so jo slovenski partizani imenovali tri-glavko.

3. četa Šerčerjevega bataljona je napadla italijansko kolono pri Prezidu in uničila 4 vojaške kamione, polne vojakov.

Nemci so ustrelili v Mauthausenu 49 talcev za represalijo za jeseniškega župana Karla Luckmana in volksdojčerja Andreja Jakelija iz Koroške Bele, ki sta bila justificirana 17. aprila 1942 ter za napad Kokrške čete 14. aprila 1942 na nemško patroljo v Zgornjem Brniku. Zaradi teh partizanskih akcij so nemški okupatorji vzeli za talce tudi 50 družin z Jesenic, Javornika in iz Koroške Bele.
20. Glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet je izdalo odlok o ustanovitvi Dolenjskega odreda.
21. Italijanski zakoni so začeli veljati tudi za Ljubljansko pokrajino.

Borci Kamniške čete so v Selah zažgali avto nemškega zvočnega filma in v Podhruški zažgali cestni most.

Po izdaji so nemški okupatorji obkolili skupino 13 partizanov Kokrške čete, ki se je po boju v Udenborštu utaborila v skalni duplini nad Savo pri Okroglem. Obkoljeni partizani so 2 dni nudili odpor. Šele s topništvo, razstreljevanjem pečine in s plinom so Nemci 22. aprila zlomili odpor. Iz obroča se je prebil le Vlado Peraič. Med padlimi partizani je bil tudi Stane Žagar, član Pokrajinskega komiteja SKOJ za Slovenijo in organizator gorenjske mladine.

22. Borci Belokranjskega bataljona so blizu vasi Hrast pri Metliki napadli italijansko patroljo in ubili 1 vojaka. Za represalijo so italijanski okupatorji zažgali v Mačkovcu 4 hiše.

Štajerski partizani so minirali betonski most pri Motniku.

24. Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino Emilio Grazioli in komandant XI. armadnega zbora general Mario Robotti sta objavila razglas o streljanju talcev v Ljubljanski pokrajini.

Z odlokom štaba III. grupe odredov je bil ustanovljen Notranjski odred.

25. Na Stružnici nad Kolpo so močni italijanski oddelki napadli 2. bataljon Notranjskega odreda.

26. Med Radohovo vasjo in Stično so enote II. grupe odredov napadle vojaški vlak.

27. Nemški okupatorji so ustrelili v Begunjah enega talca.

Nemški okupatorji so v Mariboru ustrelili 10 talcev.

28. Za represalijo zaradi napada II. grupe odredov na vojaški vlak med Radohovo vasjo in Stično so italijanski okupatorji ustrelili pri Radohovi vasi prvih šest talcev v Ljubljanski pokrajini.

Napad I. štajerskega bataljona na Trbovlje. Ena skupina je napadla kamnolom Retje, ubila stražarja in zažgala nakladalno postajo trboveljske cementarne. Druga skupina je zažgala izogibalno postajo in zasipalne naprave na Pleskem. Tretja skupina je minirala nosilec žičnice za dnevni kop Neža—Plesko. Četrta skupina je razstrelila tri stebre električnega daljnovožada na Bukovi gori. Peti skupina pa je napadla stanovanje trboveljskega župana, ki ga pa ni bilo doma.

2. četa je napadla postojanko vermanov na Sveti planini. Padel je en verman.

Nemški okupatorji so ustrelili v Mariboru 20 talcev kot represalijo za napad I. štajerskega bataljona na Trbovlje in justifikacijo dveh izdajalcev.

29. Japonci so v Burmi zavzeli Lashio, skrajno točko na jugu »burmanske ceste«, glavne arterije za preskrbovanje Kitajske.

- 29.—30. Sestanek Hitlerja in Mussolinija v Salzburgu.

Konec aprila je bil na Štatenbergu pri Trebelnem ustanovljen I. bataljon Narodne zaščite. Razformiran je bil ob italijanski ofenzivi.

Aprila je I. štajerski bataljon poslal na Kozjansko tričlansko skupino pod vodstvom Janka Skvarče-Modrasa, da bi v sodelovanju s sekretarko Okrožnega komiteja KPS Kozje Tončko Čečevo-Pavlo po nesrečnem koncu Celjske in Brežiške čete in neuspelem brežiškem pohodu pripravljala prebivalstvo k uporabi. Za njimi je 5. maja 1942 odšla šestčlanska skupina, ki jo je vodil Anton Vratinar-Antonesko. Obe skupini sta se na Bohorju združili v Kozjansko četo.

Aprila je Centralni komitej KPS imenoval novi Pokrajinski komitej KPS za Primorsko, ki so ga sestavljali sekretar Tomo Brejc-Lojze (aretiran 28. novembra 1942), Jože Lemut-Saša (padel 17. avgusta 1942) in Anton Velušček. Novembra 1942 je postal član tudi Darko Marušič-Blaž, decembra 1942 pa še Dušan Pirjevec-Ahac.

Maj:

1. Patulja II. bataljona Notranjskega odreda je zavzela Brod na Kolpi. S to akcijo se je začela partizanska ofenziva, ki je v kratkem času osvobodila velik del Kočevske, Notranjske in Suhe krajine. Maja so enote Dolenjskega odreda osvobodile del Dolenjske. Tako je nastalo obsežno osvobojeno ozemlje, ki je segalo od Kolpe do predmestja Ljubljane, razen železnic in večjih krajev.

Na vojaškem strelišču ob Dolenjski cesti v Ljubljani sta bila ustreljena prva dva ljubljanska talca: narodni heroj Ernest Eypper in Mirko Gašperlin.

3. Člani VOS so poskušali rešiti iz sodnijskih zaporov v Ljubljani Toneta Tomšiča, kar jim pa ni uspelo. Dne 7. maja so akcijo ponovili, vendar jim tudi tokrat ni uspela.
- 4.—8. Bitka v Koralnem morju, ki pomeni japonski zračno-pomorski neuspeh. To je bila istočasno tudi prva pomorska bitka novega tipa, v kateri so imele glavno vlogo letalonosilke.
6. Japonci so dokončno okupirali Filipine.
7. Glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet je izdalo odlok o ukrepih proti italijanskemu odloku o streljanju talcev.
Člani NZ iz vasi Hrušev v Dolomitih so napadli kolono divizije »Granatieri di Sardegna«. Mrtvih je bilo 33 in ranjenih 68 italijanskih oficirjev (med njimi polkovnik Latini) in vojakov. NZ je imela 1 težko ranjenega.
9. Napad 1. (Revirske) čete I. štajerskega bataljona na rudniške naprave in železnico v Zagorju. Prva skupina je razstrelila železniško progo nad

Zagorjem in Savo, druga skupina je zaminirala tri nosilce zagorske rudniške žičnice v bližini iztovorne postaje Cilence. Tretja skupina bi morala razstreliti električni daljnovod pri Trojanah, a so jo pregnali vermani.

10. Zaradi partizanske aktivnosti v okolici Ljubljane je komandant XI. armadnega zbora general Mario Robotti ukazal ustanoviti posebno komisijo, ki bi proučevala ukrepe za obrambo Ljubljane.

Brkinska četa je razorožila italijansko posadko (2 oficirja in 7 vojakov) v Bukovici pri Ilirski Bistrici.

11. Na vojaškem strelišču ob Dolenjski cesti v Ljubljani so ustrelili italijanski okupatorji 10 talcev, med njimi narodnega heroja prof. Josipa Šeška.

12. Enote Jugozahodne fronte pod poveljstvom maršala Timošenka so začele preventivno ofenzivo na Harkov, ki je trajala do 14. junija 1942. Glavni uspeh ofenzive je bil v tem, da so morali Nemci najmanj za mesec dni preložiti začetek druge poletne ofenzive.

Na vojaškem strelišču ob Dolenjski cesti v Ljubljani so italijanski okupatorji ustrelili 9 talcev.

- 12.—13. Borci Dolenjskega odreda so v bližini železniške postaje Mirna napadli vlak in poškodovali 4 lokomotive.

13. III. bataljon Notranjskega odreda je osvobodil Stari trg pri Ložu.

V Gramozni jami v Ljubljani so ustrelili Italijani 2 talca.

Nemški okupatorji so ustrelili v Mariboru 18 talcev kot represalijo za justificiranega izdajalca.

14. 2. četa 2. bataljona I. grupe odredov je napadla na cesti Brode—Šofer avto gestapa. 1 gestapovec je bil ubit, 3 pa ranjeni.

15. Nemci so zavzeli Kerč na Krimu. Branil se je še vedno Sevastopolj.

V Moskvi je bil objavljen sovjetsko-japonski sporazum o Mandžuriji in Mongoliji.

Japonci so začeli ofenzivo na primorsko provinco Čakjang, južno od ustja Jangcekianga na Kitajskem. Ofenziva je trajala do 1. julija.

Izvršni odbor OF je objavil v posebni izdaji Slovenskega poročevalca (leto III, dne 20. maja) Izjavo o londonski jugoslovanski vladi »glede na protiljudsko in osvobodilni fronti narodov Jugoslavije škodljivo in sovražno politiko londonske vlade«.

V Gramozni jami v Ljubljani so ustrelili italijanski okupatorji 2 talca.

Šercerjev bataljon je napadel na Igu pri Ljubljani karabinjersko postajo, pri Želimpljah pa ujel 8 karabinjerjev.

Nemški okupatorji so na Gorenjskem ustrelili 20 talcev.

16. Italijansko vojaško vojno sodišče je obsodilo na smrt Toneta Tomšiča, Miho Marinko na 30 let, Vido Tomšičevo na 25 let in Pepco Kardeljevo na 18 let zapora.

V Gramozni jami v Ljubljani so italijanski okupatorji ustrelili 6 talcev.

Italijanske enote so nenadno vdrle v osvobojeni Stari trg pri Ložu, ustrelile 11 članov Narodne zaščite in zažgale nekaj hiš.

I. bataljon Notranjskega odreda je osvobodil Ig pri Ljubljani.

17. Izvršni odbor OF je izdal odlok o postavitvi ljudske oblasti na osvobojenem ozemlju, ki jo predstavljajo terenski odbori OF. Ti nato na ljudskem zborovanju po demokratičnem večinskem načelu izvedejo volitve v krajevne narodne osovobodilne odbore.

V Gramozni jami v Ljubljani so italijanski okupatorji ustrelili 5 talcev.

18. Iz Ljubljane je odšlo na osvobojeno ozemlje vodstvo narodnoosvobodilnega gibanja. Najprej se je naselilo v Tisovcu v Suhi krajini sredi junija pa je odšlo na Kočevski Rog.

- 18.—22. Na svojem pohodu na Štajersko se je II. grupa odredov spopadla pri Jančah in Besnici z močnimi oddelki nemške vojske. Nemci so imeli po partizanskih podatkih nad 200 mrtvih, partizani pa 6 mrtvih, 4 ranjene in 6 pogrešanih. Po končanem boju so se enote II. grupe odredov vrnile na stare položaje pri Stični.

19. Napad 2. in 3. čete I. štajerskega bataljona na orožniško postajo Ljubno v Savinjski dolini. Četi sta v boju ubili dva sovražnika in zaplenili orožje, strelivo in opremo.

21. Ustanovljena je bila 1. krajiška udarna brigada.

V Gramozni jami v Ljubljani so italijanski okupatorji ustrelili organizacijskega sekretarja Centralnega komiteja KPS, narodnega heroja Toneta Tomšiča.

Šerčerjev bataljon se je bojeval z Italijani na Ljubljanskem barju, v neposredni bližini Ljubljane.

Nemški okupatorji so ustrelili v Mariboru 25 talcev kot represalijo za dva padla v Ljubnem in justificirano žensko v Velenju.

22. Močne italijanske enote so napadle I. bataljon Notranjskega odreda na položajih Podkraj—Tomšelj—Brest—Matena—Iška—Loka—Ig—Kremenice. Po peturni borbi je po partizanskih podatkih padlo okrog 200 Italijanov.

Italijansko topništvo je z Ljubljanskega gradu obstreljevalo položaje Šerčerjevega bataljona na pobočjih Krima in Mokreca.

23. II. bataljon Dolenjskega odreda je iz Škocjana pri Novem mestu pregnal karabinjersko posadko in prevzel oblast v tem kraju.

24. Nemški okupatorji so na Gorenjskem ustrelili 10 talcev.
25. Slovenjgoriška četa je napadla občinsko poslopje v Vitomercih v Slovenskih goricah in demolirala dvorano Štajerske domovinske zveze.
V Gramozni jami v Ljubljani so italijanski okupatorji ustrelili Marjana Ambroža in Antona Trento, ki ju je obsodilo vojaško vojno sodišče.
26. Japonci so dokončno okupirali Burmo.
V Londonu so podpisali dogovor med Sovjetsko zvezo in Veliko Britanijo o zavezništvu v vojni proti Nemčiji in njenim zaveznikom v Evropi ter o sodelovanju in vzajemni pomoči po vojni.
Člani VOS so v Ljubljani justificirali dr. Lamberta Ehrlicha, voditelja klerofašističnih »Stražarjev«, in študenta Viktorja Rojica.
Člani VOS so v Ljubljani streljali na organizatorja bele garde Ivana Peršuha ter ga težko ranili. Pri akciji je padel član VOS Dušan Turk.
27. Začetek nemško-italijanske ofenzive v vzhodni Cirenajki in Egiptu, ki je trajala do 3. julija. 8. britanska armada se je morala po padcu Tobruka (21. junija) umakniti na položaje pri El Alameinu, 75 km od Kaira.
Glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet je objavilo v Slovenskem poročevalcu, leto III, št. 22, dne 2. junija 1942 Izjavo, v kateri ugotavlja, »da nekateri mihailovičevsko-belogardistični elementi vodijo pogajanja z Italijani s ciljem, da bi z italijansko pomočjo in italijanskim orožjem organizirali in oborožili svoje bande«. Nadalje pravi, da »bo ustreljen vsakdo, ki bo delal priprave za formiranje kakršnih koli oboroženih grup izven partizanov«.
- Borci III. bataljona Notranjskega odreda so napadli okupatorsko posadko v Čušperku. V triurni borbi je padlo po partizanskih podatkih okrog 70 Italijanov, poškodovana je bila železniška postaja, porušena proga in cestni most ter s tem prekinjen promet z Ribniško dolino.
29. V Gramozni jami v Ljubljani so italijanski okupatorji ustrelili 6 talcev.
Borci I. štajerskega bataljona so minirali železniško progo pri Skornem.
30. Mehika je napovedala vojno silam Osi.
31. Nemški okupatorji so ranili sekretarja Okrožnega komiteja KPS Litija, narodnega heroja Lojzeta Hohkrauta, ko je s sekretarjem Pokrajinskega komiteja KPS za Severno Slovenijo šel na sestanek v vasico Cvetez pod Sv. Goro. Težko ranjen se je drugi dan sam končal, da ne bi padel v sovražnikove roke.

Junij:

1. Izvršni odbor OF in Glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet sta izdala v Slovenskem poročevalcu, leto III, št. 23, dne 1. junija 1942 Uredbo o izkoriščanju razlaščenih veleposesniških gozdov.

Izvršni odbor OF je izdal v Slovenskem poročevalcu, leto III. št. 23, dne 1. junija 1942 Odlok o poslovanju šolstva na slovenskem osvobojenem ozemlju.

Z odlokom Glavnega poveljstva slovenskih partizanskih čet je bil ustanovljen prvi proletarski bataljion Toneta Tomšiča.

Borci Notranjskega odreda in Belokranjskega bataljona so napadli italijansko postojanko Stari trg ob Kolpi. Padlo je 10, ranjenih pa je bilo 11 italijanskih vojakov.

Napad nemških okupatorjev na tabor šaleške partizanske skupine pri Ravnah, ki je imela enega mrtvega in dva ranjena. Sovražniki so imeli dva teže ranjena, od katerih je eden takoj umrl.

2. Visoki komisar Emilio Grazioli je imenoval generala Leona Rupnika za ljubljanskega župana.

V Gramozni jami v Ljubljani so italijanski okupatorji ustrelili 6 talcev.

V Ljubljani je član VOS justificiral fašista Nicola Zito.

Italijanske vojaške sile so začele z ofenzivnimi akcijami proti osvobojenemu ozemlju na področju Preserja, Kamnika ter Dolenje in Gorenje Brezovice. Po celodnevni borbi so se italijanski okupatorji z velikimi izgubami umaknili. I. bataljion Notranjskega odreda, ki je vodil borbo, je zaplenil nekaj orožja in municije.

Kozjanska četa je minirala železniško progo pri Blanci in napadla Zabukovje, kjer je požgala šolo in v spopadu ubila nadučitelja SA-Sturmführerja. Ko so Nemci četo zasledovali, je na Bohorju padel en orožnik.

3. Nemški okupatorji so po izdaji izsledili in ubili komandirja šaleške partizanske skupine narodnega heroja Miha Pintarja-Toleda.

4. Neuspel poskus japonske mornarice in letalstva, da bi osvojila važen strateški otok Midway. Boji so trajali do 6. junija. Premoč na Srednjem Pacifiku je začela prehajati v roke zaveznikov.

Vrhovni štab narodnoosvobodilne partizanske in prostovoljske vojske Jugoslavije je ustanovil 3. sandžaško udarno brigado.

Enote Narodne zaščite iz Višnje gore so pod zaščito čete II. grupe odredov zaplenile 20.000 kg moke in drugih živil za potrebe partizanske vojske.

II. bataljion II. grupe odredov je porušil železniško progo med Radohovo vasjo in Šent Lovrencem.

Brkinska četa (5. četa III. bataljona Notranjskega odreda) je napadla postojanko Nereče ob železniški progi Pivka—Reka ter razorožila in nato izpustila tamošnje italijanske vojake.

5. Boj na Čemšeniški planini, v katerem je padel 1 borec Revirske čete.

Italijanske sile so na ukaz reškega prefekta Themistocla Tecle požgale yasi Nereče, Podstenje, Pristava, Gornja in Dolnja Bitnja, Kilovče in Ratečevo brdo ter pobile 70 ljudi, 462 oseb pa odvedle v internacijo.

6. Združene države Amerike so napovedale vojno Bolgariji, Madžarski in Romuniji.

Enote II. grupe odredov so napadle belogardistično posadko na Primskovem, ujele komandirja posadke in zaplenile nekaj orožja in municije.

Močne italijanske vojaške enote so začele s pomočjo tankov napadati iz Stične, Dobropolja in obkoljenega Žužemberka osvobojeno področje II. grupe odredov. Po hudih bojih so se italijanski okupatorji v noči od 11. na 12. junij umaknili. Imeli so po partizanskih podatkih nad 400 mrtvih in mnogo ranjenih, medtem ko so padli le štirje borci II. grupe, 16 pa je bilo ranjenih.

Italijanski okupatorji so obesili pet moških iz okolice Ilirske Bistrice.

7. V Gramozni jami v Ljubljani je bil ustreljen Vinko Dovč, ki ga je obsodilo vojaško vojno sodišče.

Slovenjgoriška četa je napadla orožniško postajo Vintarovci v Slovenskih goricah, da bi osvobodila zaprte člane OF. V boju sta padla dva orožnika.

8. Poveljstvo italijanskih oboroženih sil »Slovenija—Dalmacija« je izdalo tajen načrt za operacije proti narodnoosvobodilni vojski v Sloveniji.

Nemški okupatorji so v Mariboru ustrelili 44 talcev.

10. Nemci so začeli protiofenzivo pri Harkovu.

Začetek sovražne ofenzive proti 2. krajiškemu odredu na Kozari (okoli 3500 borcev), ki je trajala do 16. julija 1942. V ofenzivi sta sodelovali dve nemški in ena hrvaška domobranska divizija ter druge manjše enote. Odred se je boril ogorčeno in se z enim delom moštva prebil skozi sovražni obroč na osvobojeno ozemlje na Podgrmeču, medtem ko se je drugi del moštva razdelil na manjše skupine. Sovražnik je besnel zlasti civilnemu prebivalstvu,

V restavracijo »Italia« (danes Lev na Gosposvetski cesti 16) so vrgli bombo Ubita je bila zaupnica fašistične federacije Ariella Rea, ranjene pa 4 osebe. Ob dnevu pogreba so fašisti razbili knjigarno v Šiški.

11. V Washingtonu so podpisali pogodbo med ZDA in SZ, ki je znana pod imenom »Pogodba o posojilu in najemu« (»Lend-Lease«), ki zagotavlja ameriško pomoč Sovjetski zvezi.

V Gramozni jami v Ljubljani so italijanski okupatorji kot represalijo za ubitega fašista Nikolo Žito ustrelili 7 talcev, med njimi narodna heroja Antona Trtnika in Toneta Žerjala.

Italijansko letalstvo je bombardiralo osvobojeno Sodražico.

12. Objavljen je bil angleško-sovjetski in sovjetsko-ameriški komunike o podpisu dogovora med Sovjetsko zvezo in Veliko Britanijo (o zvezi v vojni proti Nemčiji in njenim zaveznikom v Evropi in o sodelovanju

in vzajemni pomoči po vojni in sporazum o sodelovanju med Sovjetsko zvezo in Združenimi državami Amerike. Komunike govori tudi o skupnem sklepu, da bo leta 1942 odprta druga fronta v Evropi.

II. bataljon Notranjskega odreda je s pomočjo hrvaških partizanov napadel močno utrjeno italijansko okupacijsko postojanko v Osilnici. Zaradi pomoči, ki so jo dobile italijanske enote iz Gerova, napad ni uspel. V bitki je padlo 12 italijanskih vojakov in 1 partizan.

13. V Gramozni jami v Ljubljani so ustrelili italijanski okupatorji 15 talcev, med njimi narodnega heroja inž. Ranka Velebita.
14. Izvršni odbor OF je objavil v Slovenskem poročevalcu, leto III, št. 24, dne 16. junija 1942 Odlok o dodeljevanju in upravljanju zemlje izseljenih Kočevarjev na osvobojenem slovenskem ozemlju.
Izvršni odbor OF je objavil v Slovenskem poročevalcu, leto III, št. 24, dne 16. junija 1942 Odlok o odlikovanjih. Ustanovljena so bila naslednja odlikovanja: Znak hrabrosti, Red slovenske osvobodilne zastave in Red partizanske zvezde.
15. Ustanovitev XXIII. armadnega zbora v Trstu pod poveljstvom generala Ferrera. Njegova naloga je bila v najkrajšem času uničiti partizane v Slovenskem Primorju in zapreti mejo proti osrednji Sloveniji, da bi partizani ne mogli v Slovensko Primorje.
16. 1. četa Kamniškega bataljona je uničila postojanko vermanshafta na Črnicu. Padla sta 2 vermani in policist. Četa je zaplenila mnogo orožja in opreme.
17. Ustanovitev 4. proletarske (črnogorske) brigade.
Napad nemških okupatorjev na tabor I. štajerskega bataljona v gozdu Vrhe pri Rovišah. V boju so padli 4 sovražniki in 2 partizana. Bataljon se je umaknil na razpotje Roviše—Sv. Gora—Vače, kjer so ga ponovno napadli. V boju so padli trije vermani.
18. Na Kališah je bil ustanovljen Kokrški bataljon in obenem tudi Kokrški odred, v katerega je spadal tudi Kamniški bataljon.
19. Borci Belokranjskega bataljona so napadli in uničili italijansko postojanko v Rožnem dolu ter zaplenili vse orožje in opremo.
Nemški okupatorji so po izdaji napadli 2. četo Kamniškega bataljona na Veliki planini. V boju je padlo 18 partizanov.
1. četa 72. rezervnega policijskega bataljona je napadla Kozjansko četo na Rudnici pri Žusmu. V boju je padlo 5 partizanov, 5 pa je bilo ujetih. Nemci so zaplenili 13 pušk.
21. Kočevski bataljon je v skupni akciji s hrvaškimi partizani napadel italijansko postojanko v Banji Loki in jo naslednji dan zavzel.

Gorenjski partizani so minirali železniško progo pri Kranju, zaradi česar je iztiril osebni vlak.

22. Vrhovni komandant Narodnoosvobodilne partizanske in prostovoljske vojske Jugoslavije Josip Broz-Tito je izdal povelje za začetek pohoda udarne skupine brigad (1. in 2. proletarske, 3. sandžaške in 4. črnogorske brigade) od tromeje Bosne, Hercegovine in Črne gore v Zahodno Bosno, kjer so bile partizanske sile zelo močne. Okrepljene z udarno skupino brigad bi naj posredovale v tistih predelih, kjer se je narodnoosvobodilno gibanje razvijalo počasneje. Za pohod udarne skupine brigad je Josip Broz-Tito ukazal smer: Zelengora—Konjic—Prozor—Kupreško polje. Udarne skupine brigad je odšla na pot 24. junija zvečer pri Kalinoviku.
23. V Horjulu so ustrelili italijanski okupatorji 8 talcev.
Partizani 2. čete 2. bataljona I. grupe odredov so napadli 2. četo 10. gradbenega bataljona, ki je odstranjevala cestne ovire pri Trati. Padel je 1 policist, 5 pa je bilo ranjenih.
Partizani so zažgali v Spodnjih Gorjah pri Bledu sokolski dom, da ne bi služil okupatorju za oporišče.
Nemški okupatorji so ustrelili v Celju 62 talcev, med njimi 6 žensk.
24. Ustanovitev 5. proletarske (črnogorske) brigade.
Zvečer so partizani napadli v Lescah pri Bledu nemško policijsko patruljo. 1 policaj je bil mrtev, 1 pa ranjen.
25. Himmler je izdal navodila za protipartizanske ukrepe na Štajerskem in Gorenjskem: vse moške prebivalce, ki so podpirali partizane, je treba pobiti, ženske odpeljati v koncentracijska taborišča, rasno primerne otroke pa spraviti v posebna taborišča »Lebensborn«, da bi jih potujčili.
Posebno sodišče v Rimu je sodilo 10 partizanom, ki so jih 18. aprila 1942 ujeli na Nanosu (eden je pred sojenjem umrl) in dvema partizanskima šodelavcema. Devet obtožencev so obsodili na smrt in drugi dan ustrelili nekje v bližini Rima. Drugi so dobili po 30 let ječe. V odsotnosti so obsodili na smrt tudi Janka Premrla-Vojka in Karla Masla-Draga.
V Gramozni jami v Ljubljani so italijanski okupatorji ustrelili 4 talce.
Zvečer je 2. četa 2. bataljona I. grupe odredov postavila številne ovire v Poljanski dolini, prekinila telefonske zveze in pri Zmincu razstrelila most. Onemogočen je bil vsak promet v Poljanski dolini.
26. 3. četa II. bataljona I. grupe odredov je napadla in dopoldne oblegala nemško postojanko v Črnem vrhu. Šele ko je prišla večja pomoč nemški posadki, so se partizani umaknili. Italijansko poročilo navaja, da so Nemci imeli 27 mrtvih in 9 ranjenih.
27. Izvršni odbor OF je izdal v Slovenskem poročevalcu, leto III, št. 28, dne 14. julija 1942, Odlok o ustanovitvi narodnoosvobodilnega sveta in

Odlok o imenovanju poverjenikov v narodnoosvobodilni svet. Narodnoosvobodilni svet je imel naslednja poverjenišтва in poverjenike: za občę upravo Boris Kidrič, za zvezo z južnoslovanskimi narodi Edvard Kardelj, za finance Zoran Polič, za sodstvo Jože Rus, za prosveto Franjo Lubej, za propagando Edvard Kocbek, za kmetijstvo Ivan Nemeč in za prehrano Tone Fajfar.

Italijanske vojaške oblasti so začele v Ljubljani z velikimi racijami. Pregledale so vse moške v starosti od 16. do 50. leta, skupno 17.076 ter jih 2663 poslale v internacijo. Racije so bile končane 1. julija.

Cankarjev bataljon je zažgal lesen železniški most v Mostah pri Žirovnici.

28. Začetek velike nemške ofenzive na 300 km široki fronti od Voroneža do Vorošilovgrada v smeri na Stalingrad ob Volgi.

II. bataljon Pohorskega odreda in 3. četa I. bataljona Notranjskega odreda sta ponoči napadla vlak, ki je peljal 598 internirancev v Italijo. Okrog 300 je bilo rešenih.

Partizani 2. čete 2. bataljona I. grupe odredov so napadli na cesti Poljane—Škofja Loka 2 policijska avtobusa. 4 policisti so padli, 8 je bilo ranjenih, 1 pa pogrešan. Istočasno so bile tudi pretrgane telefonske zveze.

29. Slovenjgoriška četa je porušila železniško progo pri Ptuj.

30. Glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet je imenovalo svojega komandanta Franca Leskoška za zastopnika slovenske narodnoosvobodilne vojske v Narodnoosvobodilni svet.

Ponoči so partizani Kamniškega bataljona požgali 11 telefonskih drogov in pretrgali vojaški kabel med Kompoljem in Krašnjo pri Domžalah.

II. bataljon Kokrškega odreda je zasekal Jezersko cesto in jo na več mestih zatrpal s kamenjem tako, da je bil promet ustavljen za nekaj dni.

V Kamniku so nemški okupatorji obesili 8 ujetih partizanov.

II. grupa odredov se je s 4 bataljoni proti večeru poskušala premakniti mimo Št. Jošta proti italijansko-nemški meji pri Črnem vrhu. Prehod čez mejo je uspel le I. bataljonu pod vodstvom komandanta Janka Starihe, ostali bataljoni so padli v nemško zasedo in so se morali umakniti nazaj čez mejo.

Borci Kokrškega odreda so pri Sv. Ani pri Trziču zažgali 3 barake organizacije TODT.

V drugi polovici junija se je III. grupa odredov razdelila na III. (Notranjsko) in V. (Dolenjsko) grupo odredov. V III. grupi odredov so se iz Notranjskega odreda razvili Krimski, Kočevski in Dolomitski odred, v V. grupi pa iz Dolenjskega odreda Zahodnodolenjski, Krški in Belokranjski odred.

Junija je iz Ljubljane Glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet poslalo okrog 100 partizanov na Gorenjsko, da bi okrepili tamkajšnje partizanske enote.

Julij:

1. Krški odred je napadel ter zažgal usnjarno v Mokronogu in izpraznil skladišče.

Nemški okupatorji so ustrelili v Mostah pri Žirovnici 29 talcev za represalijo za akcijo Cankarjevega bataljona na železniški most v Mostah 27. junija 1942. Tridesetemu talcu je uspelo pobegniti k partizanom na Jelovico.

Patrulja Kamniškega bataljona je na sedlu Kozjak, vzhodno od Kamnika ustavila poštni avtobus, prisilila potnike, da izstopijo in ga zažgala, porušila je cestni most in pretrgala telefonske zveze.

Patrulja Kamniškega bataljona je pri Kompolju pri Domžalah obstreljevala graničarski avto. 1 graničar je bil mrtev, 1 pa ranjen.

2. Iz Ljubljane je odšel na osvobojeno ozemlje Edvard Kardelj.

Nemški okupator je na Gorenjskem izdal najstrožje policijske ukrepe proti Slovincem. Uvedel je policijsko uro od 20. do 6. ure zjutraj, prepovedal vožnjo s kolesi in obisk gostiln.

Borci Kamniškega bataljona so pri Potoku pri Kamniku obstreljevali orožniško motorno kolo in težko ranili orožnika v prikolici.

Borci II. bataljona Kokrškega odreda so v Kokri uničili Bornovo žago in skladišče lesa, razrušili 2 mostova in požgali 20 telefonskih drogov.

Ponoči je prišlo pri koti 840 zahodno od Polhovega Gradca do prvih spopadov med II. grupo odredov in nemškimi policijskimi silami. Nemci so poročali, da so imeli partizani 7 mrtvih in enega ujetega.

2. in 3. V Celovcu je bil sestanek med visokim komisarjem Ljubljanske pokrajine Emilijem Grazilijem in šefom civilne uprave za Gorenjsko dr. Friedrichom Rainerjem zaradi skupne ofenzive na osvobojeno ozemlje.

3. Po 250-dnevni junaški obrambi je padel Sevastopolj v nemške roke.

Udarna skupina brigad je napadla sovražne postojanke ob železniški progi med Blažujem in Konjicem. Uničila je nekaj postojank, železniških postaj, vlakov in približno 70 km proge.

Nemci so v Gobovcah na Gorenjskem ustrelili 5 talcev.

2. in 4. bataljon II. grupe odredov sta pod vodstvom komandanta Janka Sekirnika-Simona in Zvonka Trpina-Zdravka skupno s štabom II. grupe ponoči prekoračila italijansko-nemško mejo in prišla na Gorenjsko. Na Pasji ravni sta se združila s I. bataljonom in se utaborila na Gabrški gori.

Napad 1. in 3. čete I. štajerskega bataljona na premogovnik Huda jama pri Laškem. Poleg drugega sta uničili dva kompresorja in dva električna motorja. Zaplenili sta 18 pušk, lahko strojnico in tri pištole. Pri napadu je padel en partizan.

4. Borci 2. čete III. bataljona Kokrškega odreda so med Zgornjo in Spodnjo Kokro napadli policijski in vojaški avtomobil. Sovražnik je imel 1 ranjenega in 1 pogrešanega.
Borci II. grupe odredov so uničili nemški avtomobil na cesti Selca—Železniki.
5. Na Cinku na Kočevskem Rogu je začela delo partijska konferenca partijskih aktivistov iz vojske in s terena, ki je začrtala nadaljnji razvoj narodnoosvobodilnega gibanja.
Nemški okupatorji so v Spodnji Kokri za represalijo za napad borcev Kokrškega odreda na vojaški in policijski avtomobil ustrelili 5 talcev.
1. četa Kamniškega bataljona je pri Gozdu nad Kamnikom napadla dva orožniška avtomobila in ubila 2 oficirja, od katerih je bil eden okrožni poveljnik kamniške žandarmerije, 1 podoficirja in 1 pomožnega policista ter 1 oficirja težko, 3 orožnike pa laže ranila. Akcija 3. čete 510. bataljona deželnih strelcev, ki je sledila partizanskemu napadu, se je brezuspešno končala.
6. Partizani so napadli in zažgali postajo gozdne žičnice v Kolnici pri Radovljici.
4. četa I. štajerskega bataljona je zažgala kočee na Mrzlici, da se ne bi vanje naselili nemški oddelki.
7. 1. četa Kamniškega bataljona je pri Kovranu v Tuhinjski dolini napadla in zažgala policijski avtomobil. Padel je 1 oficir in 2 podoficirja.
Nemški okupatorji so ustrelili v Begunjah 1 talca.
Nemški okupatorji so ustrelili v Celju 37 talcev.
8. Ustanovitev 1. ličke udarne brigade.
1. proletarska brigada je osvobodila Konjic.
Dolomitski odred je začel z ofenzivo, da bi razbremenili sovražni pritisk na II. grupo odredov, ki je prve dni julija prekoračila italijansko-nemško mejo na svoji poti na Štajersko.
Borci I. bataljona Kokrškega odreda so napadli nemško postojanko v Stranjah.
Nemški okupatorji so požgali in zravnali z zemljo vas Koreno ter vrgli v ogenj 16 moških in 1 žensko.
Nemški okupatorji so požgali in zravnali z zemljo vas Hom in Gradišče v Tuhinjski dolini ter vrgli v ogenj 13 ljudi.
Nemški okupatorji so v Črni ustrelili 51 talcev.
9. V Gramozni jami so italijanski okupatorji ustrelili 6 oseb, ki jih je vojaško sodišče obsodilo na smrt.

10. 2. četa Kamniškega bataljona je v dolžini 1 km z draveši zatrpala cesto med Lukovico in Krašnjo ter porušila telefonske drogove.

Nemški okupatorji so ustrelili na Golniku 5 talcev.

Nemški okupatorji so ustrelili v Goričah 5 talcev.

Poveljnik XXIII. armadnega zboru v Trstu general Ferrero je izdal navodila za boj proti narodnoosvobodilnemu gibanju, ki predvidevajo streljanje ujetnikov in talcev, požiganje vasi, interniranje in konfiniranje prebivalcev itd.

11. Nemški okupatorji so ustrelili v Begunjah 1 talca.

12. V Ljubljani sta se sestala poveljnik XI. italijanskega armadnega zboru general Mario Robotti ter višji vodja SS in policije general Ervin Rösener in se dogovorila o sodelovanju italijanskih in nemških vojaških sil v ofenzivi.

Nemški okupatorji so ustrelili v Vodica 3 talce.

13. 3. sandžaška in 1. proletarska brigada sta osvobodili Prozor.

Italijanska posadka se je umaknila iz Žužemberka, edine doslej zasedene točke na osvobojenem ozemlju med železnicama Kočevje—Ribnica—Grosuplje in Grosuplje—Trebne—Novo mesto. V osvobojenem Žužemberku je bila ustanovljena prva partizanska komanda mesta.

Nemci so obkolili dva bataljona II. grupe odredov in 2. bataljon I. grupe na Gabrški gori. V noči od 14. na 15. julija so se obkoljene enote prebile skozi nemški obroč. Enote II. grupe so se ponovno zbrale pod Mladim vrhom na Blegošu.

Na štabnih razgovorih v Gradcu so nemški okupatorji poročali, da so v prvi polovici julija 1942 aretirali na Spodnjem Štajerskem okoli 400 prištašev narodnoosvobodilnega gibanja.

14. Enote I. bataljona Savinjskega odreda II. grupe odredov in Poljanskega bataljona so napadle nemško postojanko v Lučinah. Ko so Nemci dobili pomoč, so se partizani umaknili.

15. Komandant XI. armadnega zboru general Mario Robotti in visoki komisar za Ljubljansko pokrajino Emilio Grazioli sta izdala razglas v zvezi z ofenzivo proti narodnoosvobodilni vojski Slovenije. V razglasu sporočata o ukinitvi vseh prometnih zvez in o represalijah proti tistim, ki bodo imeli orožje ali pa podpirali pripadnike narodnoosvobodilnega gibanja.

Člani VOS so v Ljubljani justificirali gestapovskega agenta Petra in Alojzijo Bizjak.

Štab I. grupe odredov je izdal ukaz, da se Cankarjev bataljon reorganizira v Gorenjski odred, ki bo imel dva bataljona.

Začetek velike nemške vojaške in policijske akcije v Poljanski dolini, ki je trajala do 17. julija. Nemci so poročali, da so imeli partizani 45 mrtvih in 7 ujetih, policija pa je imela 4 ranjene.

Brkinska četa je napadla italijanski vojaški avtomobil na Milonji. Padli so 4 vojaki, 11 pa je bilo ranjenih.

16. Tega dne je začela velika italijanska ofenziva proti osvobojenemu ozemlju v Sloveniji. Trajala je do 4. novembra. V njej je sodelovalo čez 70.000 italijanskih vojakov in oficirjev. Ofenziva je imela 11 faz. Prva faza je trajala od 16. do 19. julija, namen pa je bil, obkoliti področje Krima in Mokrea.

V zapuščeni kočevski vasi Cesta nad Starim logom je bila ustanovljena prva slovenska narodnoosvobodilna brigada »Tone Tomšič«.

Zapadnodolenjski odred je napadel 105. jurišno legijo črnih srajc med Marinčo vasjo in Lesami. V borbi so padli 4 oficirji in podoficirji ter 15 vojakov, ranjena pa sta bila 2 oficirja in 12 vojakov. Zahodnodolenjski odred je imel 1 mrtvega in 2 ranjena.

V Borovnici so italijanski okupatorji ustrelili 6 talcev.

Na Pasji ravni so Nemci obkolili 1. četo I. bataljona Savinjskega odreda in jo razbili.

Za justificiranega občinskega komisarja v Kovorju so Nemci ustrelili sredi vasi 10 talcev. Istega dne so ustrelili 10 talcev za justificiranega nemškega župana v Železnikih.

18. Borci Kamniškega bataljona so pri Kovranu pri Kamniku napadli mle-karski avtomobil in ubili voznika. Policija, ki se je spopadla s partizani, je imela 3 mrtve in 7 ranjenih.

19. Nemški okupatorji so požgali vas Hrastnik na Gorenjskem in vrgli v ogenj 9 ljudi.

20. Enote Rdeče armade so zavrnilo Nemce pri Voronežu preko Dona.

Začetek II. faze italijanske ofenzive, ki je trajala do 24. julija. Njen namen je bil očistiti področje Krima in Mokrea, ki so ga Italijani obkolili v prvi fazi ofenzive.

Nemški okupatorji so v Kokri ustrelili 13 talcev.

21. V Gramozni jami v Ljubljani so italijanski okupatorji ustrelili 8 talcev.

Začetek velike policijske in vojaške akcije v prostoru Kamnik—Županje njive—Črnivec—Šmartno v Tuhinjski dolini—Lukovica. Sodelovale so velike nemške sile: 316. in 322. policijski bataljon, 93. rezervni policijski bataljon, policijski smučarski bataljon, orožniška rezervna motorizirana četa Alpenland, vod tankovskih izvidnikov, vodi minometalcev 93. in 171. rezervnega policijskega bataljona ter vod protitankovskih topov 10. rezervnega policijskega bataljona.

Vipavska četa je napadla italijanski vojaški avtomobil na Nanosu. V boju je padlo 8 vojakov.

Italijanski okupatorji so požgali Podgrič-Lozice na Primorskem in do smrti mučili 6 moških.

22. Narodnoosvobodilni svet je izdal v Slovenskem poročevalcu, leto III, ljubljanska izdaja, št. 32, dne 10. avgusta 1942, razglas z naslovom »Slovenci!«, v katerem poziva zavedne Slovence, da »vsa sredstva, ki niso nujno potrebna za življenje civilnega prebivalstva, dajo na razpolago za skupno borbo«.

Borci Belokranjskega odreda so napadli in uničili italijansko posadko v vasi Hrast pri Jugorju ter zaplenili večjo količino orožja.

V dolini Bistrice pri Trziču so borci Kokrškega odreda zažgali lesnoindustrijski obrat.

V Komarjih, južno od Litije so nemški okupatorji požgali dve kmetiji, 2 kmeta ustrelili, družini pa izselili.

Pri Podnartu na Gorenjskem je zaradi partizanske diverzije iztiril tovorni vlak. 16 vagonov se je prevrnilo.

Nemški okupatorji so ustrelili v Celju 100 talcev, med njimi 16 žensk.

Devetčlanska patrolja Vipavske čete je napadla vojaški tovorni avtomobil pri Št. Vidu v Vipavski dolini in ubila 2 oficirja, podoficirja in 3 vojake ter zaplenila lahko strojnico, 7 pušk, 3 pištole itd. Četa je imela enega mrtvega in enega ranjenega.

23. Italijanska vojska je na Brdu pri Ljubljani porušila 22 hiš in pobila 14 oseb, ker sta bila 22. julija ubita na Vrhovcih 2 grenadirja.

Borci V. grupe odredov so minirali železniško progo med Veliko Loko in Trebnjem, zaradi česar je iztiril vlak.

24. Nemška vojska je zavzela Rostov na Donu in si s tem odprla pot v severni Kavkaz.

Začela je tretja faza italijanske ofenzive, ki je trajala do 23. avgusta in bila razdeljena v dva dela. Prvi del »A« od 24. julija do 13. avgusta je imel cilj očistiti ozemlje zahodno in južno od Kočevja in potisniti partizanske enote s tega ozemlja do položajev na stari jugoslovanski meji.

Dolomitski odred je napadel belogardistično postojanko v Sv. Joštu.

Štab Kokrškega odreda je poslal manjšo partizansko enoto na Koroško, potem ko se je 17. julija 1942 vrnila s Koroške patrolja s poročilom, da so tam ugodni pogoji za partizanstvo.

Brkinska četa je napadla italijanski vojaški avtomobil, ki je peljal po drva na Snežnik. V boju je padlo 12 vojakov, 6 pa jih je bilo ranjenih, avtomobil je zgorel.

25. Začetek bitke za Kavkaz. Nemcem se ni posrečilo polastiti naftnih polj v Groznm in Bakuju, ker jih je avgusta in septembra zaustavila Kavkaška armada na reki Terek.

Ponoči so začeli Nemci veliko vojaško in policijsko akcijo v prostoru Kranj—Škofja Loka—Selca—Kropa. Severno podnožje Jelovice so obdali

s strnjeno utrjeno črto zased. Nemci so poročali, da so imeli partizani v akciji, ki je trajala do 27. julija zvečer, 1 mrtvega in 2 ali 3 ujete.

Patrulja II. bataljona Kokrškega odreda je v klancu nad Bistrico pri Kranju napadla nemški osebni avtomobil in ubila 2 policista, med njima kapetana, komandirja čete smučarskega policijskega oddelka. Pri njem je poleg orožja zaplenila tudi načrte za nemško ofenzivo proti partizanom na Gorenjskem. Avtomobil so partizani uničili.

Nemci so v noči med 25. in 26. julijem postrelili 9 moških iz dela Bistrice in hiše požgali.

Nemški okupatorji so ustrelili v Kokri 11, v Podbrezjah 9 in v Križah 21 talcev.

26. Nemški okupatorji so v Begunjah ustrelili 9 talcev.

Nemški okupatorji so v Brodeh pri Škofji Loki ustrelili 7 talcev.

Pri Hrušici na cesti Jesenice—Podkore so partizani napadli gestapovski avtomobil.

Pri policijski akciji jugovzhodno od Kamnika in severno od Poljan so Nemci našli partizanski tabor in se spopadli s partizani. Po nemških poročilih je padlo nekaj partizanov, 2 oficirja, 2 podoficirja in nekaj vermanov pa je bilo ranjenih.

Partizani so napadli stanovanje radijske posadke v Poljanah. Padel je 1 policist.

27. Narodnoosvobodilne svet je izdal v Slovenskem poročevalcu, leto III, št. 27, dne 27. julija 1942 naslednje odloke: Odlok o prepovedi izvoza življenjskih potrebščin z osvobojenega ozemlja, Odlok o postavitvi premičnih vrednosti na razpolago za narodnoosvobodilno borbo in Odlok o zagotovitvi prehrane slovenski narodnoosvobodilni vojski.

Nemški okupatorji so pri Hrušici na Gorenjskem ustrelili 46 talcev.

28. 1. krajiška brigada je osvobodila Ključ v Bosni. Sovražnik ga je spet zavel 28. septembra 1942. 7. oktobra ga je osvobodila 1. proletarska brigada.

Nemški okupatorji so v Bistrici pri Kranju ustrelili 50, v Begunjah pa 2 talca.

Kozjanska četa je minirala železniško progo pri Gračnici.

29. Sestanek šefa civilne uprave za Spodnjo Štajersko s funkcionarji Štajerske domovinske zveze in varnostne policije in varnostne službe o načinu akcije proti svojcem ustreljenih talcev in padlih partizanov in aktivistov iz Spodnje Štajerske.

Pri Preložah so italijanski vojaki napadli Primorski bataljon, ki se je nameraval prebiti v Slovensko Primorje, da bi okrepil tamkajšnje partizanstvo. V boju je padel komandant bataljona Stane Kovač-Smeli, borci pa so se po skupinah vrnili nazaj čez mejo.

30. Glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet je izdalo odredbo o sodni pristojnosti odrednih in bataljonskih štabov.

Kozjanska četa je napadla občinsko poslopje v Loki pri Zidanem mostu. Zaplenila je mnogo materiala.

Nemški okupatorji so ustrelili v Celju 70 talcev, med njimi 13 žensk.

31. 1. proletarska brigada je osvobodila Duvno.

Izvršni odbor OF je izdal v Slovenskem poročevalcu III, št. 28, dne 15. avgusta 1942 Odlok o postavitvi izredne sodne komisije pri IOOF.

Mussolini se je v Gorici sestal z načelnikom glavnega generalštaba maršalom Ugom Cavallerom, načelnikom štaba suhozemne vojske generalom Ambrosijem, komandantom II. armade generalom Roatto, komandantom XI. armadnega zbora generalom Robottijem, komandantom V. armadnega zbora generalom Cotturijem, komandantom letalstva II. armade generalom Picciniem in načelnikom štaba II. armade generalom De Blasio.

Po poročilu generala Roatte je Mussolini govoril o italijanski politiki v Sloveniji. Izjavil je tudi: »To ljudstvo nas ne bo nikdar ljubilo! ... Nisem proti množični preselitvi prebivalstva.«

A v g u s t :

2. 1. proletarska in 3. sandžaška brigada sta osvobodili Livno. Sovražnik ga je spet zavzel 23. oktobra 1942, a ga je 15. decembra 1942 2. proletarska divizija ponovno osvobodila.

Ustanovitev 6. vzhodnobosanske udarne brigade. Ustanovitev 2. krajiške udarne brigade.

Nemški okupatorji so požgali vasi Zlato polje, Brezovico, Obrše, Malo Lašno, Podgoro in Trnovče na Gorenjskem, skupno preko 70 hiš in 50 gospodarskih poslopij, ter izselili več kot 220 ljudi, medtem ko jih je 70 odšlo v partizane.

Ponoči se je začela velika nemška policijska in vojaška akcija proti Poljanskemu bataljonu in II. bataljonu Savinjskega odreda II. grupe odredov na Blegošu, ki je trajala do 5. avgusta. Medtem ko se je drugim enotam posrečilo prebiti preko bivše jugoslovansko-italijanske meje na Primorsko, je Poljanska četa ostala v obroču in imela hude izgube. Po nemških poročilih so imeli partizani 22 mrtvih in 10 ranjenih, Nemci pa 5 ranjenih.

3. Nemške enote so zasedle Stavropolj na severnem Kavkazu.

3.—5. Nemški okupatorji so aretirali svojce ustreljenih talcev in padlih partizanov in aktivistov na Spodnjem Štajerskem. Takih akcij je bilo do 12. junija 1943 na Spodnjem Štajerskem šest.

4. Partizani so napadli Ljubno pri Trziču. Orožništvo je napad odbilo. Padel je 1 partizan.

5. Partizani so v bližini Selške Sore napadli policijski tovorni avtomobil.
7. Začetek ameriškega izkrcavanja na Salomonskih otokih.
Slovenjgoriška četa je justificirala tri izdajalce iz Janežovcev, Levanjcev in Kicarja.
8. V gozdčku Laze pri Mostju so Nemci napadli Slovenjgoriško četo. Padli so štirje borci, eden je bil težko ranjen in je v bolnišnici umrl, dva so ujeli, dva (Jože Lacko in Franc Osojnik) sta bila laže ranjena in sta ušla. Nemci so imeli dva mrtva in dva ranjena.
Italijanski okupatorji so požgali vas Ustje pri Vipavi.
10. Ustanovitev 10. hercegovske udarne brigade.
Tomšičeva brigada je v noči na 10. avgust napadla utrjeno italijansko posadko Ratež na cesti Novo mesto—Šentjernej. Sovražnik je napad odbil. Italijanske enote so prišle v vas Cvišlarje in jo požgale.
Partizani so na cesti Litija—Domžale obstreljevali poštni avtobus, osebni avtomobil in motorno kolo. 1 policist je bil ranjen.
Štab II. grupe odredov je skupno z II. bataljonom Savinjskega odreda vzhodno od Podnarta prešel Savo in se tako izognil ofenzivi na Jelovici.
Napad 4. čete I. štajerskega bataljona na premogovnik Liboje pri Petrovčah. Četa je zažgala in uničila rudniški rov.
Okoli 10. avgusta 1942 je bil nad Vitovljami v Vipavski dolini ustanovljen prvi primorski bataljon »Simona Gregorčiča«. Sestavljale so ga Vipavska, Tolminska, Kraška in Brkinska četa.
V noči med 10. in 11. avgustom so Nemci začeli z ofenzivo proti partizanom na Jelovici. Prišlo je do hudih bojov z enotami I. grupe odredov in I. bataljonom Savinjskega odreda II. grupe odredov, ki so ga Nemci obkolili in se je 12. avgusta zjutraj na Radovljiški planini prebil iz obroča in pri padlem nemškem oficirju zaplenil načrt akcije in nato počakal tri dni, da je hajka prenehala. Imel je 3 mrtve, 2 ranjena in 14 pogrešanih.
11. Josip Broz-Tito je poslal v Moskvo protestno brzojavko, ker je vlada ZSSR poslaništvo begunske jugoslovanske vlade povzdignila v veleposlaništvo.
12. Med Birčno vasjo in Uršnimi selami je partizanska enota napadla tovorni vlak. Pri tem je bil 1 mrtev, 4 ranjeni in 7 ujetih Italijanov.
Druga četa III. bataljona Krškega odreda je napadla nemško patroljo, jo uničila in zaplenila orožje.
Partizani so minirali progo pri Bohinjski Beli.
- 12.—17. V Moskvi je bila konferenca Churchill-Stalin o drugi fronti.
- 12.—14. Drugi polbataljon I. bataljona Kočevskega odreda se je spopadel z Italijani na Cvišlerjih.

13. Tomšičeva brigada je ponovno napadla italijansko posadko v Ratežu in taborišče »Legije smrti« (tako imenovani belogardistični »Stajerski bataljon«) pri Sv. Ani pri Novem mestu.

Kozjanska četa je napadla in porušila električno centralo pri Kozjem. V boju sta padla dva orožnika, med njima poročnik, eden pa je bil težko ranjen.

Nemški okupatorji so napadli del Kozjanske čete na Boču.

14. Začela je tretja faza »B« italijanske ofenzive s ciljem očistiti ozemlje Kočevskega Roga. Tu je bilo vodstvo narodnoosvobodilnega gibanja, ki se je zateklo v kraško vrtačo in se po končani ofenzivi 23. avgusta razdelilo v dva dela, sredi oktobra pa sestalo na Podlipoglavu pri Ljubljani.

15. Nemške enote so zaključile policijsko in vojaško akcijo pri Stahovici v kamniškem okrožju. Poročali so, da so aretirali okrog 200 sumljivih prebivalcev.

Nemški okupatorji so ustrelili v Celju 95 talcev, med njimi 14 žensk.

16. Druga četa III. bataljona Krškega odreda je napadla pri Gornji Sevnici močno kolono Italijanov, jo pognala v beg in zaplenila nekaj orožja.

Patrulja Kamniškega bataljona je v mengeški opekarni razstrelila parni stroj.

II. bataljon Savinjskega odreda II. grupe odredov se je pri Kamniški Bistrici spopadel z Nemci.

17. Pri Kromberku pri Gorici je padel komandant prvega primorskega bataljona »Simona Gregorčiča« in član Pokrajinskega komiteja KPS za Primorsko Jože Lemut-Saša.

18. Zaradi mučenja v ptujskih zaporih je umrl narodni heroj Jože Lacko, sekretar Okrožnega komiteja KPS Ptuj in član CK KPS. Ujeli so ga po izdaji 10. avgusta 1942 v Spodnjem Velovlaku.

19. Neuspelo izkrcanje kanadsko-angleškega odreda, ki je štel 6000 mož in ki so ga sestavljale pehota, inženjerija in tanki pri Dieppu v Rokavskem prelivu.

I. bataljon Savinjskega odreda II. grupe odredov je ponoči med Otočami in Podnartom prešel Savo in 20. avgusta prispel na Begunjščico.

20. Ustanovitev 1. kordunaške udarne brigade.

Člani VOS so hoteli justificirati šefa četniške obveščevalne službe za Slovenijo Marjana Sternišo. Justifikacija ni uspela, pri akciji pa so ujeli Italijani Franca Copicja in ga naslednji dan ustrelili na Tomačevski cesti.

Tomšičeva brigada je napadla nemško obmejno postojanko Drušče. Padla sta dva graničarja. Nemci so ujeli ranjenega partizana, 2 pa našli mrtva.

Napad II. bataljona Savinjskega odreda na avtomobil z vermani vzhodno od Črničva. Padli so 4 vermani, 2 pa sta bila ranjena, od katerih je eden kmalu umrl.

Kozjanska četa je napadla veleposestvo Luisenhof pri Rogaški Slatini. Nemci so jo zasledovali in napadli na Boču.

Goriški prefekt Cavani je izdal tiralico za komandirjem Vipavske čete Jankom Premrlom-Vojkom in obljubil 50.000 lir tistemu, ki bi ga ubil ali ujel.

21. Komandant XI. armadnega zbora general Mario Robotti je razpisal visoke nagrade tistim, ki bi ujeli ali ubili voditelje osvobodilnega gibanja.

Borci Krškega odreda so napadli italijansko posadko v Zameškem pri Novem mestu. Italijani so imeli 6 mrtvih in več ranjenih.

Nemške enote so zaključile veliko akcijo na Krvavcu, kjer je padlo 8 partizanov, 9 pa je bilo ujetih.

22. Brazilija je napovedala vojno Nemčiji in Italiji.

I. bataljon Savinjskega odreda pod poveljstvom Franca Poglajena je na svojem pohodu na Štajersko na Škrbini prekoračil Karavanke in prišel na Koroško. Nemški okupatorji so proti njemu uporabili enote zaščitne policije (četo III. bataljona 1. pol. polka, 2. četo policijskega smučarskega oddelka), orožništvo, oddelke SS in SA.

Pokrajinski komite KPS za Primorsko je poročal Centralnemu komiteju KPS, da je na Primorskem 53 članov Partije na terenu in 11 članov ter 8 kandidatov v vojski, približno sto terenskih odborov OF ter približno 30 odborov Mlade OF.

23. 1. krajiška in 2. proletarska brigada sta osvobodili Mrkonjičgrad. Sovražnik ga je spet zavzel 2. oktobra 1942, a so ga naše sile spet osvobodile v noči od 12. na 13. oktober 1942. Sovražnik ga je spet zavzel 26. oktobra 1942.

V bližini Vodnikove kočice pod Triglavom so se borci Gorenjskega odreda spopadli z nemško graničarsko patroljo. Nemci so poročali, da so bili 3 partizani ranjeni in ujeti. Nato je sledila akcija policijskega smučarskega oddelka, okrepljena z orožniki in graničarji ter vodom protitankovskih lovcev. Po nemških poročilih sta padla 2 partizana, 1 pa je bil ranjen. Na nemški strani je padel 1 policist.

Patrulja orožnikov in oddelka SS se je spopadla s partizani na južnem pobočju Košute pri koti 926, severno od Tržiča. Po nemških poročilih so padli 3 partizani.

24. Visoki komisar Emilio Grazioli je poslal notranjemu ministrstvu v Rim načrt za ureditev Ljubljanske pokrajine, za izselitev slovenskega prebivalstva, naselitev Italijanov ter predloge na področju gospodarstva, šolstva in kulture.

Začela je četrta faza italijanske ofenzive z namenom očistiti ozemlje Suhe krajine. Končala je 30. avgusta.

Med Kovranom in Virom v Tuhinjski dolini so partizani napadli avtomobil 10. čete 1. policijskega polka. 1 policist je bil ubit, 4 pa ranjeni.

25. Člani VOS so v Ljubljani justificirali komandanta kontrarevolucionarne Slovenske legije Fortunata Majdiča.

Patrulja Kamniškega bataljona je v trzijskem kamnolomu minirala drobilec in zažgala barako.

I. bataljon Savinjskega odreda se je v vasi Robež pod Obirjem na Koroškem spopadel z nemškimi silami in izgubil dva borca.

Glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet je izdalo v Slovenskem poročevalcu III, št. 36, dne 14. septembra 1942 odredbo, v kateri pravi, da je »zaradi ostrine boja slovenske narodnoosvobodilne partizanske vojske z okupatorjevimi silami postalo nujno, da se brez oklevanja zatroskusi bele garde, da bi izrabila sovražnikovo ofenzivo za udarec v hrbet narodni vojski« ter postavlja »vse oborožene pripadnike bele garde izven zakona«.

27. V delavnici Frica Hribernika na Celovski cesti 50 v Ljubljani, kjer so delali za potrebe VOS, NZ in partizane, so italijanski okupatorji po triurnem zaslíševanju ustrelili lastnika delavnice in tri njegove pomočnike.

Borci Gorenjskega odreda so zasedli Kropo. V tovarni »Plamen« so uničili nekaj strojev in odnesli uporabne pisalne stroje in drugo orodje. Demolirali so poštni in občinski urad ter v več trgovinah z živili izvedli rekvizicijo.

Dvodnevna akcija dveh čet policije in čete vermanšafta v Topolovem na Kozjanskem. Nemci so ubili enega partizana, dva ranjena pa ujeli. Eden je med prevozom umrl, drugi ranjenec pa je bila narodna herojka Tončka Čeč-Pavla, ki so jo nato poslali v koncentracijsko taborišče Oswiencim, kjer je 3. novembra 1943 umrla.

28. V Gramozni jami v Ljubljani so italijanski okupatorji ustrelili Rudolfa Medveščka.

Ponoči sta začela policijski smučarski oddelek in II. bataljon 19. policijskega polka očiščevalno akcijo na Jelovico.

29. Popoldne so začele nemške enote (18. policijski polk planinskih lovcev s podrejeno težko četo Alpenland in 2. in 3. rezervno motorizirano četo Alpenland) akcijo v prostoru Zgornji Tuhinj—Laze—Gabrovica—Trnovče—Černivec—Tomianova planina—Javoršek. Pri Novi Štifti so se spopadli z borci II. bataljona Savinjskega odreda II. grupe odredov.

- 29.—30. I. bataljon Tomšičeve brigade je s pomočjo sprejemnega taborišča na Podlipoglavu in dveh čet II. grupe odredov napadel karabinjersko postajo v Vevčah, železniško postajo Zalog in papirnico Vevče. Akcijo na postajo Zalog in papirnico Vevče so naslednjo noč ponovili.

30. Začela je peta faza italijanske ofenzive z namenom očistiti ozemlje med zgornjim tokom Krke in nemško mejo. Končala je 5. septembra.

Partizani so napadli in zažgali orožniški avtomobil na Črnicu. 2 orožnika sta padla, 3 pa so bili ranjeni.

V Podnartu so v neposredni bližini orožniške postaje partizani ponoči požgali most čez Savo, razbili telefonske in brzopjavne naprave na pošti in železniški postaji ter poškodovali dve lokomotivi.

30.—31. Iz koncentracijskega taborišča v Gonarsu je pobegnilo 8 internirancev, ki jih je vodil član Centralnega komiteja KPS Boris Kraigher. Vsi so prišli na partizansko ozemlje.

31. V tovarni Saturnus v Ljubljani so ustrelili italijanski okupatorji Vido Pregarc.

Avgusta sta začeli delati ilegalni tiskarni Tone Tomšič v Šubičevi ulici 3 in Cinkografija v Adamič-Lundrovi (danes Goče Delčeva) ulici na Kodeljevem v Ljubljani.

Avgusta je na Jelovici v bližini Jamnika začela delovati tehnika I. grupe odredov. Decembra 1942 se je preselila na Mišače pri Otočah.

September:

1. I. bataljon Dolomitskega odreda je zažgal grad Bokalce pri Ljubljani, da se ne bi v njem ustanovila belogardistična postojanka.

2. V Gramozni jami v Ljubljani so italijanski okupatorji ustrelili 9 oseb iz okolice Drenovega griča zaradi sodelovanja s partizani.

Ponoči so partizani razbili notranje prostore in opremo na železniški postaji Nomenj, justificirali 4 izdajalce in zažgali žago v Soteski.

Patrulja Kamniškega bataljona je vdrla v občinski urad v Dobu in zaplenila železno blagajno, 2 pisalna stroja in radio.

3. Patrulja Kamniškega bataljona je vdrla v tovarno sanitetnega materiala v Viru pri Domžalah in odnesla obveze.

3.—4. Borci Loškega odreda so napadli italijansko in belogardistično postojanko v Starem trgu in še nekaj belogardističnih vasi v Loški dolini. Padlo je 14 belogardistov, zaplenjeno pa je bilo nekaj orožja in drugega materiala.

4. Ustanovljena je bila v gozdu pri Trebelnem Gubčeva brigada v zvezi z odlokom Glavnega poveljstva slovenskih partizanskih čet, dne 26. avgusta 1942.

Izvidnica gorskega oporišča v Šnajderjevi koči na Košuti (I. bataljon 4. policijskega polka) se je spopadla s partizani. V boju sta padla 2 policista.

Patrulja Kamniškega bataljona je preiskala šolsko poslopje v Ihanu pri Domžalah in odnesla nadučitelju puško in strelivo. V otroškem vrtcu je uničila železno blagajno. V občini je patrolja vdrla v železno blagajno, razbila opremo in zaplenila 2 pisalna stroja.

5. Sovjetsko letalstvo je bombardiralo Königsberg in Budimpešto. Partizani so požgali lesen most na Selški Sori med Jesenovcem in Zalim logom.

I. štajerski bataljon se je pod Kalom na Smrekovcu spopadel z vermani. Padli so 3 vermani in en partizan.

6. Zvečer se je začela nemška udarna akcija na Pokljuko, ki je trajala do 8. septembra zjutraj. V akciji so sodelovali policijski smučarski oddelek, orožniki in graničarji. Do spopada s partizani ni prišlo.

V Podplánini pri Ljubnem je padel sekretar OK KPS za Savinjsko dolino Jože Letonja-Kmet.

7. Belogardisti so napadli taborišče II. bataljona Gubčeve brigade na Blečjem vrhu. Pri belogardistih so bili 4 mrtvi in 2 težko ranjena, pri partizanih 1 ranjen.

8. V Kamniški ulici v Ljubljani so italijanski okupatorji ustrelili Franca Obrana.

Nemški ofenzivni sunek s silami 18. policijskega polka planinskih lovcev proti partizanom na Ratitovcu in Jelovici. Selška četa se je s štabom I. grupe odredov izpod Ratitovca prebila na Jelovico in 9. septembra v bližini Lipniške planine padla v nemško zasedo. V boju je padlo 25 partizanov, 8 partizanov pa so Nemci ujeli. Med padlimi je bil tudi komandant I. grupe odredov narodni heroj Jože Gregorčič.

Partizani so med postajama Lesce-Bled in Radovljico zrahljali tračnice, zaradi česar je iztiril tovorni vlak (lokomotiva in 10 vagonov).

Nemška akcija s silami 19. policijskega polka, okrepljenega z orožništvom, policijskim smučarskim oddelkom in težko četo Alpenland v prostoru okrog Ihana, južno od Domžal.

9. Spopada med partizani in policijskimi silami pri Lazah-Vače.

10. Pri bloku na Viču so italijanski okupatorji ustrelili Antona Žirovnika, ker so našli pri njem klišeje za »Delos«.

Dva bataljona Loškega odreda sta se spopadla med Babno polico z Italijani in belogardisti. V borbi, ki je trajala 3 ure in pol, sta padla 2 italijanska oficirja in okrog 30 vojakov, na partizanski strani pa mitraljezec, teže ranjena pa sta bila komandant I. bat. in komandir 3. čete I. bat.

Partizani so napadli občinsko poslopje v Breznici na Gorenjskem in uničili notranjo opremo.

Štab II. grupe odredov je na Dobrovljah reorganiziral svoje enote in ustanovil Savinjski, Pohorski, Moravški in Kozjanski odred.

11. Partizani so na poključski cesti pri Zatrniku zažgali 3 tovrne avtomobile, ki so vozili les s Pokljuke.
12. Začela je šesta faza italijanske ofenzive z namenom očistiti ozemlje med cesto Velika Loka—Moravče—dolina Krke in Mirne do Novega mesta in ozemlje zahodno in južno od Ljubljane. Končala je 22. septembra.
V Poštni hranilnici je član VOS dvignil s ponarejenim čekom 1.000.000 lir za potrebe narodnoosvobodilnega gibanja.
Poključka četa je pri Nomenju zrahljala tračnice, zaradi česar je iztiril tovorni vlak. Prevrnila se je lokomotiva in 3 vagoni. Ranjene so bile 3 osebe.
13. Nemška vojska je prodrla do predmestij Stalingrada. S tem se je začela junaška obramba mesta, ki je trajala do 18. novembra.
Cankarjev bataljon je zažgal železniško postajo v Žirovnici.
- 13.—14. Močne nemške enote so pri Dupljah v Uden borštu po izdaji obkolile II. bataljon Kokrškega odreda. Boj je trajal 2 dni. Vsi poskusi, da bi se prebili iz obroča, so bili brez uspeha. Padlo je 28 partizanov, 33 pa je bilo ujetih. Rešila sta se le 2 partizana.
14. Ustaške enote so napadle partizansko bolnišnico v Prisjeki na Gorjancih in poklali 24 ranjencev.
Partizani so požgali žago in skladišče lesa v Belici pri Dovjem.
15. Nemški okupatorji so pri Vodicaх ustrelili 5 talcev.
Ponoči so partizani napadli železnico pri Koroški Beli. Nemci so napad odbili z oklopnim vlakom.
16. Glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet je izdalo odlok o ustanovitvi Cankarjeve in Šercerjeve brigade ter Zapadnodolenjskega, Vzhodnodolenjskega in Notranjskega odreda.
Borci Loškega odreda so napadli belogardistično postojanko v Kozarščah. Ujeli so štiri belogardiste, jih razorožili in nato izpustili.
17. V Gramozni jami so italijanski okupatorji ustrelili Antona Finka, ki ga je vojaško vojno sodišče obsodilo na smrt zaradi sodelovanja pri justifikacijah nemških in italijanskih konfidentov.
18. Ruška četa je zažgala žago pri Sv. Lovrencu na Pohorju.
20. Savinjski bataljon se je na Čreti spopadel z vermani, ki so imeli dva mrtva.

21. Enote IV. hrvaške partizanske brigade so napadle italijansko posadko v rudniku Kanižarica pri Črnomlju.

Na Dolenjski cesti v Ljubljani so italijanski okupatorji ustrelili Janeza Bolho.

Na Jelovici nad Jamnikom je bila pokrajinska partijska konferenca za Gorenjsko, na kateri je Lojze Kebe poročal, da je na Gorenjskem 80 članov KPS, 16 kandidatov in 26 članov SKOJ. Gorenjsko so razdelili na 3 okraje in določili, da bo 12 partizanov iz vojaških enot odšlo na terensko delo na Gorenjskem, 1 pa bo odšel na Koroško.

22. IV. Kordunaška hrvaška brigada je iz Tanče gore napadla italijansko kolono v bližini vasi Kvasica. Padli so 4 italijanski oficirji ter 54 podoficirjev in vojakov, 32 je bilo ranjenih, 24 pa ujetih. Partizani so uničili vseh 7 kamionov in zasegli precej orožja, imeli pa so 2 mrtva in 5 ranjenih.

23. Začela je sedma faza italijanske ofenzive z namenom ponovno očistiti Kočevski Rog. Končala se je 26. septembra.

V Lapinjah na Kočevskem je bila ustanovljena Cankarjeva brigada.

Italijanski vojaki so vdrli v ilegalno tiskarno »Tehnika« na Jernejevi cesti 47 (danes ulica Milana Majcna) v Ljubljani, ustrelili Alojza Ajdiška ter aretirali Rudolfa Babnika in Janeza Turka, ki so ju kasneje ustrelili kot talca.

Partizani so med Jesenicami in Blejsko Dobravo poškodovali železniško progo. Nemški patrolni policijski oklopni vlak je iztiril. 2 policista sta bila ranjena.

24. Patrulja Kamniškega bataljona je napadla nemški občinski urad v Podgorici.

25. 1. in 2. proletarska ter 3. krajiška brigada so osvobodile Jajce v Bosni. Sovražnik ga je spet zavzel 4. oktobra 1942, a sta ga 1. proletarska in 3. udarna divizija 26. novembra 1942 ponovno osvobodili.

Četa Savinjskega bataljona je pri Sv. Marku nad Hrastnikom napadla tri avtomobile in jih zažgala.

Italijani so začeli internirati sorodnike partizanov na Primorskem. Moške so spravljali v Zdravščino, ženske pa v samostan Kostanjevico pri Gorici. Zaplenili so jim vse premoženje, ki ga je nato upravljala posebna komisija, ki jo je imenoval goriški prefekt Cavani.

- 25.—27. Kongres zdravnikov partizanov v Bosanskem Petrovcu.

26. Člani VOS so v Ljubljani justificirali agenta javne varnosti Josipa Habjana.

27. Italijanska vojska je blokirala vas Bizovik pri Ljubljani, aretirala 29 oseb, 5 pa so jih na mestu ustrelili.

Šef civilne uprave za Gorenjsko dr. Rainer je v Kranju razglasil, da bodo dobili Gorenjci nemško državljanstvo na preklic, s čimer je bila povezana tudi vojaška obveznost.

28. Začela je osma faza italijanske ofenzive z namenom očistiti Belo krajino. Končala je 2. oktobra.

28.—29. Na Podlipoglavu pri Ljubljani je bila skupna konferenca Centralnega komiteja KPS, Izvršnega odbora OF in Glavnega poveljstva slovenskih partizanskih čet. Analizirali so dogodke v avgustu in septembru za časa italijanske ofenzive in sprejeli nekaj zelo pomembnih zaključkov: o reorganizaciji Glavnega poveljstva, o odhodu E. Kardelja in B. Kidriča v Ljubljano zaradi sklicanja V. zasedanja Vrhovnega plenuma OF in konference Delavske enotnosti itd.

29. V Gramozni jami v Ljubljani so italijanski okupatorji ustrelili 4 talce.

Spopad med silami 10. čete 1. policijskega polka in partizani pri koti 1324 na Menini planini. Po nemških poročilih je padlo 8 partizanov in 1 policist.

Septembra je izdal Vrhovni štab narodnoosvobodilne partizanske in prostovoljne vojske Jugoslavije odredbo o volitvah v narodnoosvobodilne odbore in odredbo o ustanovitvi zalednih vojaških oblasti.

O k t o b e r :

1. Z odlokom Izvršnega odbora OF je bilo reorganizirano Glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet. Za komandanta je bil postavljen Ivan Maček-Jernej Posavec, za politkomisarja Boris Kidrič-Peter Kalan, za namestnika komandanta Jaka Avšič-Branko Hrast, za organizatorja strokovne vojaške izgradnje čet in poveljniškega kadra ing. Edo Mihevc-Dore Trdina, za pomočnike politkomisarja pa dr. Jože Brilej-Bolko Brezar, Štefan Pavšič-Jurij Dobravec in Lojze Vrhovec-Slavko Grum.

V Gramozni jami so italijanski okupatorji ustrelili brez sodnega postopka slikarja Hinka Smrekarja.

2. Nemški okupatorji so ustrelili v Mariboru 144 talcev.

3. Vod 1. čete I. bataljona 4. policijskega polka je napadel partizansko taborišče s 7 partizani pri Predosljah na Gorenjskem. Po nemškem poročilu so 3 partizani padli.

Nemški okupatorji so aretirali sorodnike ustreljenih talcev in partizanov v okrožjih Trbovlje, Brežice in Ptuj.

4. Dolomitski odred je napadel belogardistično postojanko v vasi Log. Padlo je okrog 20 belogardistov, precej je bilo ranjenih, pri partizanih sta bila 2 mrtva in 8 ranjenih.

Italijanska vojska in belogardisti so obkolili vas Dobrunje pri Ljubljani, aretirali več oseb, 6 pa so jih naslednji dan ustrelili na Urhu.

Dopoldne so orožniški postaji Sv. Jurij sporočili, da je v gozdu, južno od kraja Mile, več partizanov Kokrškega odreda. Angažirana je bila orožniška patrolja, ki je ubila 3 partizane, 1 pa ranila in ujela. Zaplenila je 3 puške, strelivo in arhiv.

Nemški okupatorji so v Begunjah ustrelili 1 talca.

Centralni komite KPS je naročil dr. Alešu Beblerju, naj gre v Slovensko Primorje kot instruktor Centralnega komiteja KPS in politični ter vojaški poverjenik Izvršnega odbora OF. Dr. Aleš Bebler je 25. oktobra 1942 odšel na pot s Podlipoglava in sredi novembra 1942 prispel na Vogrsko, kjer je bil sedež Pokrajinskega komiteja KPS za Primorsko.

6. Na Mokercu je bila ustanovljena Šercerjeva brigada.

I. in II. bataljon Šercerjeve brigade sta napadla italijansko kolono nad vasjo Sekirišče. V borbi je padlo 5 Italijanov, zaplenjenega je bilo nekaj orožja, na partizanski strani je bil eden ranjen.

V Hrašah pri Lescah je prišlo do spopada med partizani in zasedo Selbstschutza. Padla sta 2 partizana, eden od njiju je bil komandant I. bataljona Gorenjskega odreda Albin Žemva-Izidor. Nemci so imeli 3 lahko ranjene.

Izvršni odbor OF je ustanovil Poverjeništvo IOOF za Notranjsko.

8. Člani VOS so v Ljubljani justificirali policijskega komisarja Kazimirja Kukoviča.

Briška četa je obstreljevala karabinjersko postajo v Podreski v Beneški Sloveniji in zažgala poštni avto z garažo vred.

9. Pohorski bataljon je požgal 9 planinskih koč na Pohorju.

10. Začela je deseta faza italijanske ofenzive z namenom očistiti ozemlje ob Kolpi v smeri železniške proge Fužine—Zdenčina. Končala je 23. oktobra.

Sile II. bataljona 19. policijskega polka so začele akcijo na Blegaš.

Zaupniki oporišča varnostne službe v Moravčah so se na Murovici (kota 740) spopadli s partizani, ki so imeli 3 mrtve. Policijska postojanka Murovica je takoj angažirala lovske odrede, ki so se pri Zgornjem polju (kota 642) spopadli s partizani.

Šest prostovoljcev Pohorskega bataljona je napadlo oddelek vermanov, ki je imel enega mrtvega.

12. 1. četa I. bataljona Dolomitskega odreda je napadla belogardistično patroljo v Gaberju. Padlo je 6 belogardistov.

13. V Ljubljano je prišel ilegalno Edvard Kardelj, kjer je ostal dva meseca.

Član VOS je v Ljubljani justificiral voditelja bele garde dr. Marka Natlačena. V represalijo so italijanski okupatorji še istega dne pred njegovo hišo ustrelili 24 talcev, med njimi narodnega heroja Valentina Rožanca.

14. V Gramozni jami so italijanski okupatorji ustrelili 8 talcev za represalijo za ubitega Kazimirja Kukoviča.

III. bataljon Gubčeve brigade je napadel na Pristavi italijansko kolono. Partizani so napadli šestčlansko patroljo policijskega oporišča Brezovica na Gorenjskem (III. bataljon 1. policijskega polka). Padel je 1 policist, 1 težko ranjen pa je v bolnišnici umrl. Partizani so zaplenili orožje, strelivo in opremo.

15. Pohorski bataljon je na progi med Račami in Pragerskim iztiril in prevrnil lokomotivo in štiri vagone.

16. I. in II. bataljon Šercerjeve brigade sta napadla italijansko-belogardistično kolono pri vasi Padež. Padlo je 20 Italijanov in 4 belogardisti, 3 Italijani pa so bili ujeti. Na partizanski strani sta bila 2 mrtva, 1 težko in 4 laže ranjeni.

Nemške enote (policijska rezervna planinska četa Alpenland, težka planinska četa Alpenland, I. bataljon 4. policijskega polka, 2. in 3. rezervna motorizirana četa Alpenland, dva voda III. bataljona 19. policijskega polka) so napravile akcijo na jugovzhodni del Jelovice. V boju je bil težko ranjen sekretar Pokrajinskega komiteja KPS za Gorenjsko in politkomisar I. grupe odredov narodni heroj Lojze Kebe, ki je 20. oktobra na Jamniku podlegel ranam.

Partizani so blizu Nomnja razrahljali železniške tire, zaradi česar je iztiril tovorni vlak.

17. 1. četa Gregorčičevega bataljona je napadla in razorožila italijansko posadko v Kromberku pri Gorici.

18. Borci Gubčeve brigade so napadli belogardiste na Spodnjem Brezovem, na Blečjem vrhu in v Dednem dolu.

Nemška orožniška patrolja se je na cesti Lukovica—Videm in v Vidmu spopadla s partizani. Nemci so poročali o dveh ranjenih in eni mrtvi ženski, ki je bila zadeta po nesreči.

19. Borci Vzhodnodolenjskega odreda so zažgali grad Klevevž pri Šmarjeti, ker je pretila nevarnost, da se bodo v njem utrdili belogardisti.

Pri Žabnici pri Kranju je zaradi diverzije na progi iztirila lokomotiva.

Četa Pohorskega bataljona je uničila občinsko poslopje v Razborju pri Slovenjem Gradcu.

Četa Pohorskega bataljona je napadla oddelek vermanov pri Sv. Arehu. Vermani so imeli dva mrtva in ranjenega.

Nemški okupatorji so ustrelili v Mariboru 174 talcev.

20. Policijska in orožniška patrolja je v bližini Trnovč v Tuhinjski dolini naletela na partizanski tabor. Padel je 1 partizan, 2 pa sta bila ujeta. Nemci so zaplenili strelivo, obleko, 2 pisalna stroja in arhiv.

Loški odred z dvema bataljonoma (70 mož) je po povelju Glavnega poveljstva slovenskih partizanskih čet odšel v Slovensko Primorje in 25. oktobra prišel v tabor Gregorčičevega bataljona v Branici.

4. četa Gregorčičevega bataljona je napadla italijansko patroljo in ubila enega ter ranila štiri sovražnike.

22. Vrhovni štab narodnoosvobodilne partizanske in prostovoljske vojske Jugoslavije je ustanovil Začasni upravni odsek, ki je skrbel za organizacijo oblasti na osvobojenem ozemlju. Vodil ga je Moša Pijade.

Zvečer začetek hajke na Pokljuko (II. bataljon 19. policijskega polka, 2 četi I. bataljona 4. policijskega polka, 2. in 3. rezervna orožniška motorizirana četa Alpenland, težka planinska četa Alpenland, policijska četa planinskih lovcev Alpenland, orožništvo in vojska). Zaključili so jo 23. zvečer brez uspeha.

25. Začetek ofenzive 8. britanske armade pri El Alameinu, ki se je 2. novembra zmagovito končala. Sledilo je hitro napredovanje 8. armade, ki je 11. novembra že prekoračil mejo Egipta, sredi februarja 1943 pa prišla do libijsko-tuniške meje.

I. bataljon Vzhodnodolenjskega odreda se je pri Šmarjeti spopadel z belogardistično patroljo in ubil 3 nasprotnike.

Šercerjeva brigada je napadla na poti Dobec—Pokojišče italijansko kolono, ki je štela okrog 200 vojakov. Padlo je okrog 10 Italijanov.

Enote Šercerjeve brigade so napadle na Korenu nad Horjulom močno italijansko-belogardistično kolono, ki je imela v ves dan trajajoči borbi 38 mrtvih in mnogo ranjenih. Brigada je imela 1 mrtvega in 6 ranjenih.

Pohorski bataljon je napadel nemško postojanko Oplotnico. Obstreljeval je orožniško postajo in postojanko vermanšafta, zažgal občinsko poslopje, izpraznil skladišče kamnoloma ter uničil kamnolom.

Kozjanska četa je napadla in razorožila posadko vermanšafta v Zdolah. Zaplenila je 5 pušk.

24. 2. četa II. bataljona Zapadnodolenjskega odreda je v bližini Kandije pri Novem mestu napadla italijansko kolono. Padlo je 5 italijanskih vojakov, 1 se je predal, zaplenjenega je bilo nekaj orožja. Od partizanov je padel komandir čete.

Šercerjeva brigada je napadla belogardiste v vasi Dobec.

25. Ustanovljena tehnika Pokrajinskega komiteja KPS za Gorenjsko. Delovala je podzemnem bunkerju nad Srednjo vasjo v Poljanski dolini vse do osvoboditve.

26. Močni italijanski in belogardistični oddelki so napadli III. bataljon Dolomitskega odreda. Borba je trajala ves dan. Na sovražni strani je bilo okrog 30 mrtvih in večje število ranjenih, na partizanski pa eden težko ranjen, ki je kmalu zatem umrl, in 8 laže ranjenih.

Borci Vzhodnodolenjskega odreda so zažgali grad Hmeljnik, ker je pretila nevarnost, da ga bo bela garda utrdila za svojo postojanko.

27. Napad Savinjskega bataljona na poštni avtobus in osebni policijski avtomobil za zaščito na cesti Zagorje—Trojane. Padlo je 5 oseb, 10 pa je bilo ranjenih.
28. Dvodnevna nemška akcija v prostoru Sv. Barbara, južno od Škofje Loke s silami 19. policijskega polka, I. bataljona 4. policijskega polka, policijsko četo planinskih lovcev Alpenland, štabno četo, vojsko in orožništvom. Nemci so v tej akciji napadli tabor Loške čete, kjer so 4 partizani padli, 3 (od teh 2 ženski) pa so ujeli.
Partizani so v bližini Lučin na Gorenjskem obstreljevali graničarsko motorno kolo. Ranjena sta bila graničar in šolski tajnik.
29. Začela je enajsta faza italijanske ofenzive z namenom očistiti Gorjance. Končala je 4. novembra.
Partizani so med Logom in Poljanami pri Moravčah požagali 17 telefonskih drogov. Nato so obstreljevali 4 orožnike, ki so ščitili skupino telefonistov, ki je popravljala škodo. 1 telegrafist je bil ranjen, 2 pa pogrešana. Avto so partizani zažgali.
30. Policijska hajka proti Savinjskemu bataljonu v prostoru Gomilsko—Brašlovče—Letuš—Čreta. Drugi dan je 3 km južno od cerkve Marija na Čreti prišlo do hudega boja med Savinjskim bataljonom in četo vermanov iz Gornjega grada in Gomilskega, ki je imela 4 mrtve in 6 ranjenih.
Diverzantska skupina iz Pohorskega bataljona je napadla železnico Velenje—Slovenj Gradec pri predoru Huda luknja. Po eksploziji mine je bilo uničenih 25 m tračnic, zaradi česar je iztiril vlak, 3 osebe pa so bile poškodovane.
31. Vzhodnodolenjski odred je požgal grad Stari grad pri Novem mestu, da ne bi služil za belogardistično postojanko.

November:

V začetku novembra je odšla na Koroško skupina aktivistov pod vodstvom Pavla Žaucerja. Po 7. novembru ji je sledila še skupina enajstih partizanov, ki so bili jedro Vzhodnokoroške čete.

1. Do novembra 1942 je Narodnoosvobodilna vojska Jugoslavije imela že 32 brigad. Zato je vrhovni komandant Narodnoosvobodilne partizanske in prostovoljske vojske Jugoslavije Josip Broz-Tito ustanovil 1. proleter-sko (1. proleter-ska, 3. sandžaška in 3. krajiška brigada) in 2. proleter-sko divizijo (2. proleter-ska, 2. dalmatinska in 4. črnogorska brigada). 1. in 2. proleter-ska in 3. udarna divizija so tvorile operativno skupino Vrhov-

nega štaba Narodnoosvobodilne vojske in partizanskih odredov Jugoslavije.

Glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet je izdalo v Slovenskem poročevalcu III, št. 4, dne 5. februarja 1943 Naredbo o zasegi premičnega premoženja tistim, ki prostovoljno sodelujejo v beli gardi ali jo prostovoljno podpirajo.

V Gramozni jami so italijanski okupatorji ustrelili Valentina Bokala, ki ga je vojaško vojno sodišče obsodilo na smrt, in Franca Ločniškarja, pri katerem so našli Slovenskega poročevalca in Radijske vesti.

Partizani so na cesti Škofja Loka—Selca pri Praprotnem napadli tovorni avto neke privatne družbe in ranili sovoznika.

2. I. bataljon Vzhodnodolenjskega odreda je s pomočjo bataljona Zapadnodolenjskega odreda napadel vlak med postajama Trébnje—Mirna. Več Italijanov je bilo mrtvih, stroj in prva dva vagona sta bila uničena.

III. bataljon Gubčeve brigade je napadel vlak pri Mirni peči. Vlak je bil uničen, promet pa ustavljen za 60 ur.

Velika nemška akcija proti II. grupi odredov in Kamniškemu bataljonu v prostoru Blagovica—Vače—Kresnice—Lukovica s silami 19. policijskega polka, I. bataljona 4. policijskega polka, policijsko planinsko četo Alpenland, 1., 2. in 3. rezervno orožniško četo Alpenland, orožništvom in vojsko. Akcija je bila še istega dne zaključena. Po nemških poročilih je padel 1 partizan.

3. Seja Izvršnega odbora OF v Dolomitih. Analizirali so poročilo E. Kardelja in B. Kidriča, ki sta ga poslala iz Ljubljane dne 29. oktobra.

Del III. bataljona Zapadnodolenjskega odreda je napadel belogardistično kolono v Dolah pri Polici. Padlo je 5 belogardistov.

Partizani so napadli in uničili železniško postajališče Gorenjo vas—Reteče.

4. 1. in 2. proleterska, 3. sandžaška, 5. in 6. krajiška ter 2., 4. in 8. hrvaška brigada so po dvodnevni bojih osvobodile Bihać.

Napad Savinjskega bataljona na poštni avtobus in osebni avto za zaščito pri Sp. Krašnji. Padlo je 6 esesovcev, 2 sta bila pogrešana, 7 oseb ranjenih, oba avtomobila pa zažgana. Bataljon je po napadu odbil napad čete vermanov iz Gornjega grada, ki je imela enega mrtvega.

Nemški okupatorji so ustrelili v Mariboru 97 talcev.

5. Pohorski bataljon je napadel in zažgal tovarno lepenke in skladišče lesa v Mislinji in justificiral 2 sovražnika. Nato je na Komisiji (k. 1447) zavrnil patrolje, ki so ga zasledovale.

6. V Parmovi ulici 38 (danes št. 47) je bilo V. zasedanje Vrhovnega plenuma OF. Na zasedanju, ki so se ga udeležili dr. Fran Šturm, dr. Mlakso Šnuderl, dr. Anton Breclj, inž. Dušan Serbec, Zoran Polič, Mira Tomšič in drugi,

je Boris Kidrič poročal o delu na osvobojenem ozemlju spomladi 1942, o italijanski ofenzivi, zahrbtnem napadu bele garde in pojasnil ukrepe, ki sta jih sprejela IOOF in Glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet za ponovno politično in vojaško ofenzivno akcijo. Vrhovni plenum OF je soglasno sprejel razglas na slovenski narod, v katerem je povsem sprejel in potrdil oktobrski poziv IOOF, s katerim je ta pozval »sredino«, da se jasno izjavi. Izvršnemu odboru OF je poslal posebno poslanico, v kateri mu je izrekel popolno zaupanje in ga pooblastil, da izvede sklepe njegove plenarne seje. Posebno poslanico je poslal tudi Glavnemu poveljstvu slovenskih partizanskih čet, v kateri mu je izrekel svoje zaupanje in mu naročil, naj dosledno izvede svojo ofenzivno akcijo proti okupatorjem in beli gardi.

Patrulja I. bataljona Šercerjeve brigade je razbila pod Turjakom električno centralo in zasekala pot na Turjak.

I. bataljon Gubčeve brigade je napadel italijansko-belogardistično kolono v dolini Mirne. Sovražnik je imel 4 mrtve in 1 ranjenega.

Desetčlanska orožniška patrolja se je na Kovskem vrhu pri Poljanah spopadla s partizani. Nemci so poročali, da so zaplenili 10 pušk, 25 ročnih bomb, strelivo, obleko in opremo.

Akcija policijske planinske čete Alpenland in 2. rezervne orožniške motorizirane čete Alpenland na Pokljuko. Našli so zapuščeno partizansko taborišče.

3. četa Gregorčičevega bataljona Soškega odreda je pod vodstvom komandirja Janka Premrla-Vojka uničila italijanski bunker med Malo pečjo in Špikom ob cesti Črni vrh—Col. Del posadke je bil ujet, drugi del pa je zbežal. Četa je zaplenila težko strojnico, 5 pušk, 12 bomb itd.

7. V Topniški ulici 9 v Ljubljani je bila konferenca Delavske enotnosti. Udeležili so se je predstavniki KPS (Boris Kidrič), svobodnih strokovnih organizacij (France Svetek) in krščanskih socialistov (Tone Toman in Stane Kovač). Konferenca je sprejela teze, ki so jih že v prvi polovici oktobra 1942 sprejeli in podpisali na Podlipoglavu predstavniki CK KPS (Boris Kidrič in Ivan Maček) in krščanskih socialistov (Tone Fajfar in Edvard Kocbek), ugotovila, da je vzpostavljena enotnost delavskega razreda, pozvala delavske množice, naj svojo enotnost organizacijsko in politično še utrjujejo in razvijajo, izrazila neomajno pripadnost delavskega razreda k Osvobodilni fronti in se konstituirala v Odbor Delavske enotnosti.

III. bataljon Gubčeve brigade je napadel tovorni vlak pri Mirni peči. Dve lokomotivi in vagoni s cisternami so bili uničeni. Promet je bil ustavljen za nekaj dni.

Pohorski bataljon se je na Mislinjskem sedlu (k. 1447) spopadel z vodom vermanšafta iz Ribnice na Pohorju. Bataljon je imel mrtvega in ranjenega, vermani pa dva mrtva in štiri ranjene.

Nemški okupatorji so z velikimi silami (I. bataljon 19. policijskega polka, 1. in 3. rezervna orožniška motorizirana četa Alpenland, Wehrmannschafts-bataillon Süd, III. bataljon 24. policijskega polka, III. bataljon 1. policij-

skega polka, 922. bataljon deželnih strelcev) obkolili Savinjski bataljon na Dobrovljah. Bataljon se je z naskoki prebijal iz obroča, pri čemer je imel 12 mrtvih (med njimi je bil tudi narodni heroj Janko Stariha) in 5 ujetih, ki so jih nato Nemci in domači izdajalci 15. novembra 1942 razkazovali in sramotili po celjskih ulicah.

Patrulja 3. čete II. bataljona Soškega odreda je na cesti Zatolmin—Polog napadla šestčlansko italijansko patroljo. V spopadu je padel en sovražnik, trije pa so bili ranjeni.

8. Amerikanci in Angleži so se izkrkali v francoski severni Afriki.

Cankarjeva brigada je v bližini Metlike iz zasede napadla italijansko kolono. Padlo je po partizanskih podatkih 7 oficirjev in podoficirjev, okrog 40 vojakov, mnogo pa je bilo ranjenih. Zaplenjenega je bilo nekaj orožja.

Zvečer spopad med partizani in orožniško patroljo v Slatenku pri Blagovici.

9. Vrhovni komandant Narodnoosvobodilne partizanske in prostovoljske vojske Jugoslavije Josip Broz-Tito je ustanovil 3. udarno (1. dalmatinska, 5. črnogorska in 10. hercegovska brigada) ter 4. in 5. udarno krajiško divizijo.

Iz 4. in 5. udarne krajiške divizije je istega dne ustanovil I. bosanski udarni korpus.

Zjutraj so se orožniška patrolja in sile 10. čete 1. policijskega polka pri Pšajnovici spopadli s partizani. Padla sta 2 partizana.

Borci Gorenjskega odreda so zvečer pri Selcah napadli 8 članov deželne straže iz Češnjice in jim zaplenili 16 pušk in 320 nabojev.

10. Seja Izvršnega odbora OF v Dolomitih. Razpravljali so o V. zasedanju Vrhovnega plenuma OF in sprejeli komunikate IOOF »Slovenska narodna enotnost utrjena«.

Francoski admiral François Darlan, vrhovni poveljnik sil vichyjske Francije v severni Afriki, je z zavezniki podpisal splošno premirje za Alžir in Maroko ter v sporazumu z njimi prevzel upravo nad severno Afriko.

11. V odgovor na zavezniško izkrcanje v severni Afriki so Nemci okupirali še nezasedeni del Francije, Italijani pa Korziko.

III. bataljon Zapadnodolenjskega odreda je napadel belogardistično kolono v Sostrem pri Ljubljani. Padli so 4 belogardisti, 6 pa je bilo ranjenih.

Del III. bataljona Šercerjeve brigade je napadel vojaški transport na cesti Rakitna—Preserje. Pri akciji so padli 3 Italijani. Istega dne je drugi del III. bataljona napadel kolono oklopnih avtomobilov pri Zgornjem Igu.

Borci Poljanskega bataljona so pri mostu v Praprotnem na cesti Selca—Železniki napadli zaščitna vozila, ki so spremljala poštni avtobus. 1 zaščitnik je bil mrtev, 2 pa sta bila ranjena. Vozila so bila zelo poškodovana.

12. V bitki pri Salomonskih otokih, ki je trajala do 15. novembra, so Japonci doživeli težak pomorski poraz.

III. bataljon Gubčeve brigade se je pri Škocjanu spopadel z belogardistično patroljo, ki je imela 4 mrtve.

Del II. bataljona Šercerjeve brigade je napadel močno belogardistično patroljo, ki je peljala dve aretirani terenski delavki. Pri napadu je bila ena od obeh rešena, 4 belogardisti so padli, 7 je bilo težko, 5 pa lahko ranjenih.

Partizani so pri Zgornjem Tuhinju napadli vozilo kamniškega orožniškega okrožja. Padel je orožniški podporočnik.

Italijanska vojaška hajka pod vodstvom generala Del Ponte na Banjški planoti, kjer je bil štab Soškega odreda, štab Tolminskega bataljona in njegova 4. četa. Padla sta 2 borca, dva pa sta bila laže ranjena.

13. Seja Izvršnega odbora OF v Dolomitih, na kateri je Boris Kidrič poročal o svojem delu in o razmerah v Ljubljani. Sejo so nadaljevali 18. novembra.

Partizani so na cesti med Železniki in Studencem napadli tovorni avto in ga na Ratitovcu zažgali.

Nemška policijska hajka proti Pohorskemu bataljonu, ki ni uspela.

14. 1., 2., 4. in 8. hrvaška brigada so osvobodile Slunj.

Člani VOS so na Davčni upravi na Vodnikovem trgu v Ljubljani dvignili za potrebe narodnoosvobodilnega gibanja 401.000 lir.

15. Nemška policijska hajka proti Pohorskemu bataljonu v prostoru Mislinja—Črni vrh—Ribnica—Sv. Anton—Slovenj Gradec, ki ni uspela.

16. I. bataljon Šercerjeve brigade je napadel brzovlak na postaji Verd in samo postajo.

17. II. bataljon Notranjskega odreda je napadel belogardiste v Malem logu v Loškem potoku. Padla sta 2 belogardista.

19. Začetek velike sovjetske ofenzive pod Stalingradom, ki se je končala 23. novembra z obkolutvijo nemške 6. armade, vsega 330.000 mož. Bitka za Stalingrad se je končala 2. februarja 1943 s popolnim nemškim porazom.

Partizani so pri Kokri napadli gestapovski avto.

Zvečer so partizani obstreljevali orožniško postajo Zminec—Gaberk v Poljanski dolini. Napadli so tudi oklopni izvidniški avto, ki je vozil iz Poljan posadki na pomoč, obstreljevali orožniško postojanko Poljane in pretrgali telefonske zveze.

V akciji, ki je trajala do 24. novembra, so nemški provokatorji, ki so se izdajali za partizane in katerim so ljudje rekli raztrganci, ujeli 2 kurirja in 2 partizana ter ustrelili komandirja Poljanske čete. Padel je 1 raztrganec.

20. Vrhovni štab narodnoosvobodilne partizanske in prostovoljske vojske Jugoslavije se je preimenoval v Vrhovni štab Narodnoosvobodilne vojske in partizanskih odredov Jugoslavije.

Okoli 20. novembra je Vrhovni štab Narodnoosvobodilne vojske Jugoslavije poslal v Slovenijo 11 tovarišev, partizanskih funkcionarjev, ki naj bi prenesli slovenskim partizanom bogate vojaške izkušnje partizanov iz ostalih jugoslovanskih pokrajin.

Zjutraj so partizani na Stirpniku pri Selcah napadli patroljo 11. čete 19. policijskega polka. 3 policisti so bili ranjeni.

Zvečer so partizani pri Ihanu napadli nemško graničarsko patroljo. Padel je 1 graničar.

21. 3. četa I. bataljona Notranjskega odreda je v Podkraju napadla italijansko vojsko. Padlo je 5 vojakov, 7 je bilo ranjenih, zaplenjeno je bilo nekaj orožja, obleke in denarja.

Pohorski bataljon je zaplenil vermanšaftu v Podgorju 12 pušk.

22. Vrhovni komandant Narodnoosvobodilne vojske in partizanskih odredov Jugoslavije Josip Broz-Tito je ustanovil 6. ličko, 7. banijsko in 8. kordunaško divizijo. Iz teh treh divizij je istega dne ustanovil I. hrvaški udarni korpus.

Oddelek II. bataljona Soškega odreda je med Ljubinjem in planino Lom napadel devetčlansko italijansko patroljo. V spopadu, ki je trajal četrte ure, je imel sovražnik 2 mrtva in tri ranjene.

Na sestanku na Kovačevem rovtu so ustanovili Mestni odbor OF Idrija.

25. 2. četa Gregorčičevega bataljona Soškega odreda je napadla in zažgala italijanski vojaški avtomobil z vojak, ki so imeli enega mrtvega in dva ranjena.

24. Enote Cankarjeve brigade in Vzhodnodolenjskega odreda so napadle belogardistično posadko v Sv. Križu pri Kostanjevici. Ujetih je bilo 5 belogardistov in zaplenjena težka strojnica s strelivom.

25. Akcija III. bataljona 1. policijskega polka in 3. rezervne orožniške motorizirane čete Alpenland na Krvavec. Do spopada s partizani ni prišlo. Patrolja 1. čete I. bataljona Soškega odreda je napadla vojaški avtomobil pri Črničah na cesti Gorica—Postojna, na katerem je bilo 12 vojakov. V boju so trije padli, eden pa je bil ranjen.

Nemški okupatorji so začeli z ofenzivno akcijo proti Pohorskemu bataljonu, ki je trajala do 28. novembra. Bataljon je imel boje na Črnem vrhu, vendar brez izgub.

26. Enote Cankarjeve in XIII. hrvaške brigade ter Vzhodnodolenjskega odreda so napadle italijansko-belogardistično postojanko v Suhorju. Od posadke, ki je štela 174 moških, je bilo 99 ujetih, ostali so se predali ali padli. Od ujetih je bilo 8 belogardističnih organizatorjev ustreljenih, ostali pa so bili izpuščeni domov oziroma so pristopili k partizanom.

V Ravnah pri Bohinju so se spopadli partizani in graničarska patrolja. 1 graničar je padel, 1 pa je bil ranjen.

- 26.—27. Prvo zasedanje Protifašističnega sveta narodne osvoboditve Jugoslavije (AVNOJ) v Bihaću. Od 71 povabljenih delegatov se je udeležilo zasedanja 54 delegatov, ker delegati iz Slovenije in Makedonije zaradi pretrganih zvez niso prišli. AVNOJ je postal politični predstavnik jugoslovanskih narodov v njihovem narodnoosvobodilnem boju. Imel je svoje predsedstvo in svoj izvršni odbor z odseki.
27. Francoski mornarji so potopili 73 bojnih ladij v Toulonu, da ne bi prišle v roke Nemcem, ki so zasedli južno Francijo.
- Postojanki v Suhorju, ki so jo napadli partizani 26. novembra, so prišli na pomoč Italijani. V borbah je bilo po partizanskih podatkih mrtvih 70 Italijanov, 9 pa ujetih. Cankarjeva brigada je imela 2 mrtva.
- Partizani so napadli postojanko Wehrmannschafta na Motniku, ki je napad odbila.
28. Italijanska vojaška hajka pri Vogrskem, kjer je bil štab Soškega odreda, štab Gregorčičevega bataljona in njegova prva četa. Padla sta dva partizana, med njima nekdanji politkomisar Gregorčičevega bataljona Mile Špacapan.
- Italijanska vojska je napravila hajko v Brdih. Oddelek iz Šmartnega se je med vrhom Ušmark in vasjo Brdo spopadel s partizani in imel dva mrtva. Popoldne se je oddelek iz Klane spopadel s partizani in imel dva mrtva.
29. Čez italijansko-nemško mejo je iz Dolomitov v Poljansko dolino prišel za nekaj dni Boris Kidrič, politkomisar Glavnega poveljstva slovenskih partizanskih čet. Za sekretarja Pokrajinskega komiteja KPS na Gorenjskem je izbral Maksa Krmelja-Matijo in dal smernice za razširitev političnega dela na Gorenjskem. Postavil je tudi nov štab I. grupe odredov.
- Partizani so se na Murovici nad Moravčami spopadli z raztrganci (protibanda »Štefan«). Padla sta 1 policist in 1 raztrganec, ranjeni pa so bili 4 policisti in 1 raztrganec.
- Partizani so zažgali postajo žičnice Blatnica na Jelovici.
30. Začetek ofenzive enot sovjetske Zakavkaške fronte, ki je trajala do 2. januarja 1943.
- Partizani so zažgali državno žago Fortuna pri Gorjah.
- Patrolja 3. čete Kraškega bataljona Soškega odreda je napadla italijanski oddelek na cesti Pivka—Ilirska Bistrica. Padla sta dva fašista, štirje pa so bili ranjeni.

Novembra so ustanovili Okrožni odbor OF Trst.

December:

2. V Gramozni jami so italijanski okupatorji ustrelili Ivana Jermana, ki ga je obsodilo vojaško vojno sodišče.
Partizani so v bližini Škofje Loke napadli in ubili 2 orožnika.
Akcija III. bataljona 1. policijskega polka in III. bataljona 24. policijskega polka na Menini planini, ki se je 3. januarja 1943 zaključila brez spopada.
3. Pohorski bataljon se je na Planinki spopadel z rezervno policijsko četo »Wiesbaden«, ki je imela 4 mrtve in 9 ranjenih. Bataljon je izgubil dva borca.
4. Izšla je posebna ciklostirana številka Slovenskega poročevalca, ki je prinesla gradivo V. zasedanja Vrhovnega plenuma OF dne 6. novembra 1942. Pri Železnikih je prišlo do spopada med partizani ter orožniki in graničarji. 1 graničar je bil ranjen.
- 4.—5. V majhni opuščeni cerkvi na Vrhu pri Rihemberku je bila pokrajinska konferenca KPS za Primorsko, ki jo je vodil inštruktor CK KPS dr. Aleš Bebler. Udeležilo se je 16 tovarišev s terena in iz vojske. Konferenca je napovedala odločni boj sektaštvu in drobnjakarstvu, postavila je nalogo množičneje rekrutirati v partizansko vojsko, zgraditi Narodno zaščito, pridobivati novo orožje, delati med italijansko narodno manjšino itd. Vse Slovensko Primorje je razdelila na okrožja, v katerih so začeli ustanavljati okrožne in rajonske komiteje KPS in odbore OF.
5. Seja Izvršnega odbora OF v Dolomitih.
Izšla je posebna ciklostirana številka »Delavske enotnosti«, ki je priobčila gradivo konference Delavske enotnosti 7. novembra 1942.
Akcija v prostoru Sv. Lampret—Sv. Gora—Jablana planina s silami 19. policijskega polka (trije bataljoni), III. bataljona 1. policijskega polka, III. bataljona 24. policijskega polka, 1. in 2. rezervne motorizirane orožniške čete Alpenland, 4. čete policijskega stražarskega bataljona Wien, 2. čete policijskega stražarskega bataljona Wiesbaden in dvema četama vojske. Nemci so našli samo 3 lastne mrtve, ki so pripadali patrolji varnostne policije, ki je 1. decembra 1942 izginila na področju Vočice—Jablana gora.
6. V Gramozni jami so italijanski okupatorji ustrelili Avgusta Erjavca, ki ga je obsodilo vojaško vojno sodišče.
- 6.—8. Prvi kongres Antifašistične fronte žena Jugoslavije v Bosanskem Petrovcu.
7. Ustanovljena je bila I. (dolenjska) operativna cona. Obsegala je ozemlje Dolenjske in Bele krajine.

9. Nemški okupatorji so ustrelili v Begunjah 1 talca.
10. Okrog 10. decembra je bila vzpostavljena ilegalna tiskarna »Jama« ali »Truga« Pod ježami v Zeleni jami.
11. Ustanovljena je biha II. operativna cona (notranjska), ki je obsegala Notranjsko.
Borci Gubčeve brigade so zvečer napadli utrjeno belogardistično postojanko na Ajdovcu. Likvidirana je bila naslednjega dne celotna posadka, ki je štela 75 mož.
12. V Moskvi so podpisali pogodbo o sodelovanju med Sovjetsko zvezo in Čehoslovaško.
Edvard Kardelj je po dvomesečnem bivanju v Ljubljani odšel v Dolomite.
Seja Izvršnega odbora v Dolomitih. Edvard Kardelj je poročal o svojem delu v Ljubljani, o zunanjepolitičnem položaju in o ustanovitvi AVNOJ v Bihaću. Na seji so razpravljali o slovenskem zastopstvu v AVNOJ. Edvard Kardelj je predlagal za tretjega podpredsednika AVNOJ Edvarda Kocbeka, v plenum zбора pa Jožeta Rusa, Borisa Kidriča, Franca Leskoška, Toneta Fajfarja, Franja Lubeja, Josipa Vidmarja in sebe.
Nemški okupatorji so v Logu na Gorenjskem ustrelili 9 talcev.
Nemški okupatorji so v Gorenji vasi pri Škofji Loki ustrelili 9 talcev.
Zaseda 3. čete Gregorčičevega bataljona Soškega odreda je napadla italijanski oddelek na cesti Godovič—Novi svet in ubila 6 Italijanov.
13. II. bataljon Gubčeve brigade se je pri Dobravi na cesti Trebnje—Žužemberk spopadel z italijansko-belogardistično kolono. Padlo je 6 sovražnikov, 5 pa je bilo ranjenih.
14. Diverzantska akcija na progi Št. Vid—Medno. Iztiril je transportni vlak III. bataljona 1. policijskega polka.
15. General Gastone Gambaro je postal namesto Maria Robottija novi komandant XI. armadnega zбора.
Enote II. operativne cone so v noči od 15. na 16. decembra napadle italijansko-belogardistično postojanko na Turjaku in v Škocjanu. Mrtvih je bilo 22 sovražnikov, od partizanov pa 2 ter 4 težko in 3 lahko ranjeni.
Partizani so med Domžalami in Črnučami napadli graničarsko patroljo. 1 graničar je bil smrtno ranjen.
- 15.—17. Nemška policijska hajka proti Pohorskemu bataljonu, ki ni uspela.
16. Enote sovjetske Voroneške jugozahodne fronte so začele veliko ofenzivo na srednjem Donu. Sledil je splošen umik nemških sil iz krivine Dona.
Partizani so na Mežaklji podrli 18 drogov visoke napetosti.

17. Seja Izvršnega odbora v Dolomitih: Na seji so sprejeli resolucijo za AVNOJ in sestavili poverjenišтво IOOF za Dolenjsko.
18. V Hitlerjevskem glavnem stanu so sprejeli sklép o veliki ofenzivi proti Narodnoosvobodilni vojski Jugoslavije.
20. Cankarjeva brigada je v noči na 21. december skupno s XIII. hrvaško udarno brigado napadla ustaško posadko v Krašičih.
Spopad med partizani in 13-člansko graničarsko patroljo na Trnovcu. Graničarji so se morali umakniti. Ko so dobili pomoč, so na bojišču našli težko ranjenega partizana, 1 pa so ujeli.
Partizani so se na Jamniku spopadli s 5. četo 19. policijskega polka. 1 policist je padel, 1 pa je bil ranjen.
21. Nemški okupatorji so v Begunjah ustrelili 2 talca.
Po hudem mučenju je umrl sekretar OK KPS Revirji Fric Keršič-Gal, ki so ga nemški okupatorji ranjenega ujeli.
- 21.—23. Belogardisti so izvedli v Ljubljani s pomočjo Italijanov tako imenovane »božične racije«, pri katerih so aretirali okrog 1500 Ljubljančanov ter jih zaprli v poseben trakt belgijske vojašnice, ki so ga upravljali belogardisti.
22. Italijanom je uspelo odkriti ilegalno tiskarno »Jama« ali »Truga« v Ljubljani.
Gubčeva brigada je v noči na 23. december napadla italijansko posadko v Žužemberku. Zaplenila je nekaj orožja in materiala.
Partijsko posvetovanje za Severno Primorsko v Žefovem seniku v Kanal-skem lomu, ki se ga je udeležilo devet partijskih voditeljev. Posvetovanje, ki je obravnavalo ista vprašanja kot prva pokrajinska konferenca KPS za Primorsko, je vodil član PK KPS za Primorsko in politkomisar Soškega odreda Dušan Pirjevec-Ahac.
V tolminskem okrožju so bili 4 člani in 12 kandidatov KPS ter 18 terenskih odborov OF.
V idrijskem okrožju je bilo 6 članov in 7 kandidatov KPS ter 10 terenskih odborov OF.
23. Šercerjeva brigada je napadla belogardistično posadko v Runarskem. Ubit je bil komandant bele garde in 3 belogardisti, 12 pa je bilo težje ranjenih. Šercerjeva brigada je imela 2 mrtva in 6 ranjenih. Postojanka ni padla, ker so prišli na pomoč Italijani iz Velikih Lašč.
24. 6. četa 19. policijskega polka in 2. in 3. orožniška rezervna motorizirana četa Alpenland so na Kostanjški planini (na Slevcu, kota 1070) napadle Kamniški bataljon. Po nemških poročilih je padlo 18 partizanov, med njimi tudi komandant Kokrškega odreda narodni heroj Matija Blejc. Nemci pa so imeli 2 mrtva in 6 lahko ranjenih.

Partizanska zaseda je na stari poključki cesti med Krnico in Pokljuko napadla raztrgance (protibanda »Ludvik«). Padla sta 2 raztrganca, 1 policist, 1 tolmač in 1 zaupnik pa so bili ranjeni.

Italijanski okupatorji so napadli šestčlansko patroljo Tolminskega bataljona Soškega odreda pri Bukovem. Patrolja je imela 4 mrtve in dva ranjena.

26. Glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet je izdalo odredbo o sestavi štabov con, brigad in odredov.

V Gramozni jami so Italijani ustrelili Stanislava Zakrajška, ki ga je obsodilo vojaško vojno sodišče.

Gubčeva brigada je v noči na 27. december napadla in uničila močno utrjeno fašistično posadko v gradu Dob v Mirnski dolini. Vzporedno z akcijo Gubčeve brigade na fašistično postojanko Dob sta Cankarjeva in del Tomšičeve brigade rušila železniško progo Mirna—Št. Janž.

Nemška akcija okoli Slevca na Kostanjški planini, da bi našli padle in ranjene partizane v bitki 24. decembra. Opoldne je prišlo do spopada s partizani, ki se je končal brez izgub.

27. Prvi kongres Zedinjene zveze protifašistične mladine Jugoslavije (USAO J) v Bihaću, ki se ga je udeležilo 325 predstavnikov mladine. Kongres je potrdil odločnost jugoslovanske mladine, da do kraja vzdrži v boju za lepšo bodočnost mladega pokolenja in se zahvalil Zvezi komunistične mladine Jugoslavije (SKO J) kot organizatorju jugoslovanske mladine.

Seja IOOF v Dolomitih. Arso Jovanović, ki je prišel v Slovenijo s skupino dvanajstih vojaških in političnih funkcionarjev, je poročal o narodnoosvobodilnem gibanju v drugih jugoslovanskih pokrajinah. Na seji so proučevali resolucije z ustanovnega zasedanja AVNOJ v Bihaću.

28. Ustanovitev prve baze vojne mornarice v Podgori.

29. Vrhovni štab Narodnoosvobodilne vojske in partizanskih odredov Jugoslavije je izdal odredbo o ustanovitvi vojaških sodišč.

Patrolja varnostne policije iz Ptuja je v Krčevini pri Vurbergu ubila terenskega aktivista Franca Osojnika.

31. Spopad med Kamniškim bataljonom in 3. rezervno orožniško motorizirano četo Alpenland ter orožniki s kamniške orožniške postaje pri Dupeljnah, 1 policist je bil ubit, 1 pa ranjen, padel je 1 partizan.

Decembra je izšla 1. številka »Narod v ječi«, glasilo Slovenske narodne pomoči.

Decembra so ustanovili Okrožni odbor OF Gorica.